

Кіровоградський національний технічний університет

Кафедра економіки та організації виробництва

Семикіна М.В., Збаржевецька Л.Д., Матієнко С.С.

***Економіка та організація
торговельних підприємств***

Методичні вказівки до практичних занять

Кіровоград - 2013

Автори:

Семикіна М.В., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та організації виробництва Кіровоградського національного технічного університету;

Збаржевецька Л.Д., кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та організації виробництва Кіровоградського національного технічного університету;

Матієнко С.С. викладач кафедри економіки та організації виробництва Кіровоградського національного технічного університету.

Семикіна М.В., Збаржевецька Л.Д., Матієнко С.С. Економіка та організація торговельних підприємств. – Методичні вказівки до практичних занять. – Кіровоград: КНТУ. 2013. – 80с.

1. ПІДПРИЄМСТВО ЯК ОСНОВНИЙ ГОСПОДАРЮЮЧИЙ СУБ'ЄКТ В УМОВАХ РИНКУ: ПОНЯТТЯ, КЛАСИФІКАЦІЯ

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Виберіть найбільш точне твердження з наведених. У деяких тестах правильних тверджень може бути більше одного

1. Економічна суть торгівлі полягає у тому, що це:

- а) форма товарного обміну;
- б) форма товарного обігу;
- в) самостійний господарюючий суб'єкт з правами юридичної особи;
- г) вид господарської діяльності;
- д) галузь господарювання.

2. Соціально-економічні форми торгівлі:

- а) державна;
- б) кооперативна;
- в) приватна;
- г) комунальна;
- д) муніципальна.

3. Якими показниками характеризується торгівля як галузь господарювання:

- а) величиною роздрібного товарообороту;
- б) чисельністю підприємств роздрібної й оптової торгівлі;
- в) чисельністю зайнятих працівників;
- г) середньою заробітною платою;
- д) рівнем рентабельності.

4. Організаційні форми торгівлі – це:

- а) кооперативна, приватна, державна;
- б) колективна, муніципальна, комунальна;
- в) корпоративна, фірмова, торгівля окремих міністерств і відомств;
- г) торгівля на універсальних і спеціалізованих підприємствах, на місцевих ринках;
- д) індивідуальна торгівля, торгівля окремих промислових підприємств.

5. Функції торгівлі й товарного обігу:

- а) реалізація вартості та споживчої вартості;
- б) продовження процесу виробництва у сфері обігу;
- в) здійснення обміну товарів на гроші і грошей на товар і наладження зв'язків із виробництвом;
- г) переміщення товару від виробника до споживача, сортування, зберігання;
- д) видозмінення абстрактної праці в конкретну щодо споживача.

6. Роздрібні торгові підприємства – це підприємства, що засновані на:

- а) приватній власності;
- б) колективній власності;
- в) державній власності;
- г) комунальній власності;
- д) змішаній формі власності.

7. Ефективність використання підприємств роздрібною торгівлі – це:

- а) загальна оцінка роботи підприємства;
- б) відношення фактично введеної кількості підприємств або м² торгової площі до планового завдання;
- в) частка підприємств, забезпечена холодильним обладнанням;
- г) питома вага магазинів самообслуговування;
- д) частка магазинів, що працюють у безперервному режимі.

8. Спеціалізація торгової мережі як шлях до ефективної боротьби за покупця відбувається:

- а) за товарно-галузевою ознакою;
- б) за асортиментною структурою;
- в) з урахуванням сегмента попиту;
- г) за ознакою споживчих комплексів;
- д) за віковою характеристикою, статтю, професійною спрямованістю.

2. ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ТОВАРООБОРОТОМ, ТОВАРНИМИ ЗАПАСАМИ І ТОВАРНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

ПРИКЛАДИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧ

ПРИКЛАД 1

Визначити точку беззбитковості, якщо фактичний обсяг реалізації у звітному році склав 5877,6 тис. грн. Загальні змінні витрати становили 5763,3 тис. грн. , постійні витрати склали 1713,7 тис. грн.

Розв'язання:

1. Визначаємо маржинальний дохід:

$$Д_{\text{м}} = 5877,6 - 5763,3 = 114,3 \text{ тис. грн.}$$

2. Визначаємо питому вагу маржинального доходу у обсязі реалізації:

$$РД_{\text{м}} = (114,3 : 5877,6) \times 100 = 1,9\%$$

3. Визначаємо точку беззбитковості:

$$Т_{\text{бз}} = (1713,7 / 1,9) \times 100 = 90194,7 \text{ тис. грн.}$$

Графічно точка беззбиткового обсягу реалізації за звітний рік зображена на рис. 2.1.

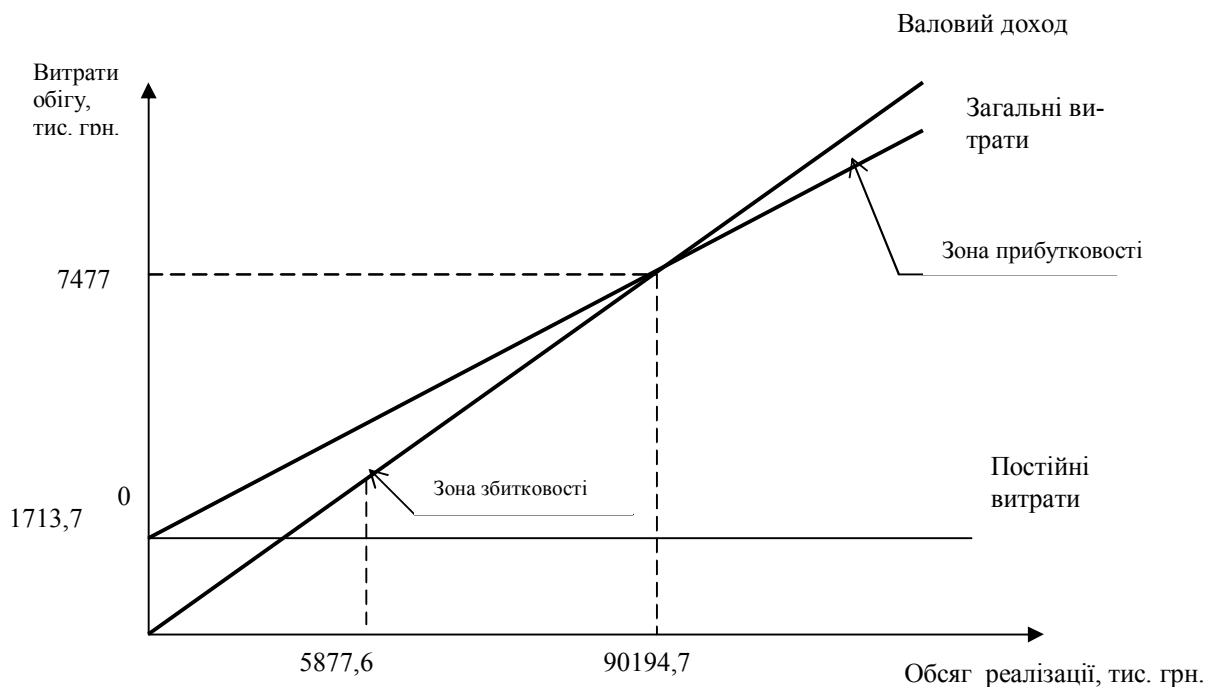

Рис. 2.2. Графічне відображення точки беззбитковості (критичного товарообороту) за даними звітнього року

Таким чином, беззбитковий обсяг реалізації продукції у звітному році повинен становити 90194,7 тис. грн. За такого обсягу реалізації продукції підприємство не мало б прибутку, але не мало б і збитку. Як свідчать дані, у звітному році обсяг реалізації продукції становив 5877,6 тис. грн. Тобто, фактичний обсяг реалізації у звітному році був на 84317,1 тис. грн. меншим за беззбитковий ($90194,7 - 5877,6 = 84317,1$ тис. грн.). Таким чином, підприємство отримало збитки від здійснення торговельної діяльності.

ПРИКЛАД 2

Проаналізувати товарооборот в цілому по торговельному підприємству за звітний період та у порівнянні зі встановленим планом за даними таблиці 2.1.

Таблиця 2.2

Квартали	Минулий рік		Звітний рік			
			План		Факт	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %
I	294,0	24,5	292,8	24,0	302,5	24,2
II	297,6	24,8	298,9	24,5	307,5	24,6
III	300,0	25,0	311,1	25,5	321,3	25,7
IV	308,4	25,7	317,2	26,0	318,7	25,5
Всього	1200	100	1220	100	1250	100

Розв'язання:

Питома вага кварталу у загальній сумі товарообороту розраховується наступним чином:

а) минулий рік, I-й квартал $294 : 1200 \cdot 100 = 24,5\%$.

б) по плану, I-й квартал $292,8 : 1220 \cdot 100 = 24,0\%$

в) фактично, I-й квартал $302,5 : 1250 \cdot 100 = 24,2\%$

Динаміку товарообороту (на прикладі I-го кварталу) розрахову-

ємо так:

$$T_p = \frac{T_{зв}}{T_{мін}} \times 100 = \frac{302.5}{294.0} \times 100 = 102.9\%$$

Процент виконання плану розраховуємо аналогічно, порівнюючи фактичні дані товарообороту з плановими.

Зауважимо, що на підставі проведених розрахунків можна зробити висновки (починаючи з підсумкового рядка) про виконання плану, його ритмічність у розрізі окремих кварталів, динаміку (зростання порівняно з минулим періодом або попередніми роками), простежити зміни частки кожного кварталу в сумі товарообороту за рік порівняно з планом, виявити причини змін, що відбулися.

ПРИКЛАД 3

Проаналізувати товарооборот торговельного підприємства у розрізі окремих секцій та відділів підприємства (включаючи дрібнороздрібну мережу).

Таблиця 2.3

(тис. грн.)

Відділи	Минулий рік	План (звітний рік)		Факт (звітний рік)		% виконання плану	Динаміка товарообороту (%)
		Сума	Питома вага, %	Сума	Питома вага, %		
№1	340	345	28,3	356,3	28,5	103,3	104,8
№2	380	385	31,5	392,5	31,4	101,9	103,3
№3	300	315	25,8	325,0	26,0	103,2	108,3
№4	180	175	14,3	176,2	14,1	100,7	97,9
Разом	1200	1220	100	1250	100	102,5	104,2

За даними таблиці 2.2 можна зробити висновок про те, що виконання плану на 102,5% було забезпечено за рахунок усіх секцій магазину (усі секції виконали планове завдання).

Найбільше перевиконання плану реалізації товарів було досягнуто секцією №1 – 103,3%. Має місце зростання товарообороту порівняно з минулим періодом по всім секціям, крім четвертої (97,4%) за рахунок змін в асортименті товарів.

ПРИКЛАД 4

Фактичний товарооборот торговельного підприємства за звітний період (рік) склав 1250 тис. грн. Товарні запаси на кінець звітного року були у сумі 166,7 тис. грн. Розрахувати рівень товарних запасів в днях обороту.

Розв’язання:

Для розуміння останнього показника – рівня товарних запасів в днях обороту, слід звернути увагу на розрахунок *середньоденного товарообороту*:

$$T_{\partial} = \frac{T}{D} = \frac{1250}{360} = 3.47 \text{ тис. грн.}$$

Зауважимо, що в економічних розрахунках прийнято вважати, що в році в середньому 360 днів.

Шляхом ділення суми товарних запасів, яка залишилася на кінець року, на середньоденний товарооборот, одержимо *рівень товарних запасів в днях обороту*.

Формула розрахунку рівня товарних запасів в днях обороту має вигляд:

$$T_{об} = \frac{TZ_{сер} \times D}{T},$$

де $T_{об}$ – рівень товарних запасів в днях обороту, днів;

$TZ_{сер}$ – абсолютна величина товарного запасу на даний період, грн.;

T – реалізація товарів (товарооборот) за даний період, грн.;

D – кількість днів у періоді, дні.

Отже,

$$T_{об} = \frac{166,7}{3,47} = 48 \text{ днів}$$

Це означає, що при середній реалізації товарів за день на суму 3,47 тис. грн. запасів величиною 166,7 тис. грн. вистачить на 48 днів.

Рівень товарних запасів у днях обороту відображає забезпеченість товарообороту товарними запасами.

В процесі аналізу фактичні товарні запаси в сумі і днях обороту порівнюють з *нормативом* і формулюється висновок, чи є достатньою величина товарних запасів для забезпеченості товарообороту.

Звідси існує вислів "занижені товарні запаси" або "понаднормові запаси".

ПРИКЛАД 5

Проаналізувати динаміку товарообороту магазину, якщо товарооборот 2010 р. склав 1650 тис. грн., приріст обсягу надходження товарів у 2011 р. дорівнює 2%, що становить 33 тис. грн., товарні запаси у 2011 р. знизились на 120 тис. грн. Інші документовані витрати товарів у 2011р. склали 12 тис. грн.

Розв'язання:

Товарооборот 2011 р. знайдемо за допомогою формули балансового зв'язку:

$$H \pm \Delta Z = T + B$$

H – надходження товарів протягом року, грн.;

ΔZ – зміна товарних запасів, грн.;

T – обсяг реалізації товарів протягом року, грн.;

B – вибуття товарів протягом року, грн.

Обсяг надходження товарів:

$$H = \frac{33 \times 100\%}{2\%} = 1650 (\text{тис. грн.})$$

Товарооборот 2011 р.: $T = 1650 + 120 - 12 = 1758 (\text{тис. грн.})$

Динаміка товарообороту: $\frac{1758}{1650} \times 100\% = 106.5\%$

Отже, товарооборот магазину в 2011р. у порівнянні з 2010р. збільшився на 6,5%.

ПРИКЛАД 6

Плани товарообороту тісно пов'язані з показниками плану з праці. Визначимо вплив чисельності працівників і продуктивності праці на зміну товарообороту торговельного підприємства в третьому кварталі 2011 р. за такими даними:

Таблиця 2.4

Показники	План	Факт	Відхилення (+,-)
Товарооборот, тис. грн.	1400	1380	-20
Чисельність працівників, осіб	12	14	+2
Продуктивність праці, тис. грн.	116,67	98,57	-18

Розв'язання:

План товарообороту в загальному недовиконаний на 20 тис. грн. У тому числі за рахунок зміни:

а) чисельності працівників: $\Delta = 116.67 \times 2 = +233 (\text{тис. грн.})$

б) продуктивності праці: $\Delta_{\text{пр}} = -18.1 \times 14 = -253 (\text{тис. грн.})$

Висновок: таким чином, збільшення чисельності працівників позитивно вплинуло на зростання товарообороту, проте зниження

продуктивності праці, що відбулося, мало визначальний негативний вплив. Загальний вплив чинників склав:
 $233 + (-253) = -20$ (тис. грн)

На підставі даних *аналізу показників плану роздрібного товарообороту* (запаси, реалізація, надходження товарів) та оцінки можливих перспектив розвитку торгівлі у регіоні (чисельність населення, його склад, величина купівельних фондів, зростання заробітної плати, доходів, розвиток торговельної мережі, місцезнаходження даного підприємства, стан розвитку місцевої промисловості та можливості закупівлі товарів в інших регіонах, країнах, зміни індексу цін тощо) здійснюється *планування показників роздрібного товарообороту* в такій послідовності: планування продажу товарів по загальному обсягу та асортименту; планування товарних запасів на кінець періоду (кварталу, року) в днях і сумі; планування обсягу надходження товарів.

ПРИКЛАД 7

Скласти прогноз товарообороту на наступний рік:

- 1) для торговельного підприємства в цілому;
- 2) для секції «Галантерейні вироби» на наступний рік і на I квартал.

Дані за звітний рік: товарооборот торговельного підприємства склав 5750 тис. грн., зокрема по секції «Галантерейні вироби» – 3450 тис. грн.

Завдання на наступний рік:

- а) товарооборот має зрости на 3%;
- б) питома вага галантерейних виробів у сумі товарообороту збільшиться на 2%;
- в) частка планового товарообороту секції галантерейних виробів у I кварталі відносно річного плану товарообороту цієї ж секції визначена у розмірі 24%.

Розв'язання:

1. Товарооборот на наступний рік:

$$T = 5750 \text{ тис. грн.} \cdot 103\% : 100 = 5922,5 \text{ тис. грн.}$$

2. Питома вага галантерейних виробів в товарообороту звітного року:

$$3450 \text{ тис. грн.} \cdot 100 : 5750 = 60\%$$

3. Питома вага галантерейних виробів у сумі товарообороту, що планується на наступний рік: $60\% + 2\% = 62\%$

4. Товарооборот секції «Галантерейні вироби» у наступному році:

$$T_{\text{гв}} = 5922,5 \cdot 62\% : 100 = 3672 \text{ тис. грн.}$$

5. План товарообороту секції «Галантерейні вироби» на I квартал:

$$T_{\text{пл}} = 3672 \text{ тис. грн.} \cdot 24\% : 100 = 881,3 \text{ тис. грн.}$$

ПРИКЛАД 8

Припустимо, що в групі продовольчих товарів норматив товарних запасів по бакалійних товарах розраховується методом техніко-економічних розрахунків. При цьому є наступна інформація про асортимент і постачання товарів. Загальна кількість асортиментних різновидів бакалійних товарів на підприємстві - 50 од. при середній ціні 7,50 грн., в кожній партії постачання, яке здійснюється з інтервалом в 3 дні, завозиться 5 од. асортиментних різновидів, що не повторюються. Час на приймання і підготовку товару до продажу - 0,4 дні, гарантійний запас складає 25% запасу поточного поповнення. Одноденний товарооборот по бакалійних товарах складе в планованому році 3 тис. грн.

Розв'язання:

Розрахунок нормативу товарного запасу здійснюється в наступній послідовності:

$$Q_{\text{пр}} = 7,50 \times 50 = 375 \text{ грн.};$$

$$P_{3\text{дн}} = (375 + 3000) / 3000 = 1,1 \text{ дн.};$$

$$ЗТП_{\text{дн}} = 3 \times 50 / 5 = 30 \text{ дн.};$$

$$T_{\text{стр}} = 30 \times 25\% = 7,5 \text{ дн.};$$

$$T_{\text{норм}} = 0,4 + 1,1 + 1/2 \times 30 + 7,5 = 24 \text{ дн.};$$

$$T_{3\text{пл}} = 3 \text{ тис. грн.} \times 24 \text{ дн.} = 72 \text{ тис. грн.}$$

ПРИКЛАД 9

Для торговельного підприємства "Українські ласощі" розрахуйте загальний норматив товарних запасів по кондитерським виробам, виходячи з наступних даних:

1. План продажу кондитерських виробів на IV квартал – 36000 грн.
2. Кількість асортиментних різновидів товару у торговому залі – 30.
3. Кількість різновидів товару, що надходять в середньому в однієї партії товарів – 15.
4. Середня вартість товару одного різновиду – 10,5 грн.
5. Частість завозу кондитерських виробів – 5 днів.
6. Час на прийомку та підготовку товарів до реалізації – 0,4 дня
7. Страховий (гарантійний запас) – 60% від торгового запасу

Розв'язання:

1. Середньоденний товарооборот :

$$T_{\partial} = \frac{36000}{90} = 400 \text{ грн.}$$

2. Представницький асортиментний набір:

$$Z_{ac} = \frac{\sum m \times C_{сер}}{T_{\partial}} = \frac{30 \times 10.5}{400} = 0.8 \text{ дня}$$

2. Робочий запас в днях обороту визначається таким чином:

$$T_{pz} = Z_{ac} + Z_d + Z_{під} = 0,8 + 1 + 0,40 = 2,2 \text{ (дні)}$$

Зауважимо, що Z_d – запас на одноденну реалізацію у розмірі 400 грн. або 1 день, $Z_{під}$ – запас на прийомку та підготовку кондитерських виробів до продажу за умовою задачі – 0,4 дні.

1. Період завозу: $t = r \cdot m / n = 5 \cdot 30 / 15 = 10$ днів
2. Запас поточного поповнення: $T_{пот} = t / 2 = 10 : 2 = 5$ (днів)
3. Страховий (резервний) запас (за умовою $k = 60\%$):
4. $T_{стр} = k (T_{роб} + T_{пот}) = 0,60 (2,2 + 5) = 4,3$ (днів)
- $T_{норм} = T_{pz} + T_{пот} + T_{стр} = 2,2 + 5 + 4,3 = 11,5$ (днів)
5. Норма товарного запасу у сумі: $11,5 \text{ днів} \cdot 400 \text{ грн.} = 4600 \text{ грн.}$

ПРИКЛАД 10

Розрахувати норматив товарного запасу на кінець 2011 р. на основі модифікованої моделі Уілсона.

Таблиця 2.5

Рік	Товарооборот, тис. грн.	Товарний запас, тис. грн.
2008	2958,0	198,3
2009	1587,9	242,2
2010	550,5	283,8

Розв'язання:

За даної методики величина товарного запасу визначається за формулою:

$$ТЗ = \sqrt{L * Тоб},$$

де L – коефіцієнт співвідношення товарного запасу та товарообороту.

За даної формули

$$L = ТЗ^2 / Тоб$$

Розрахунок нормативу товарного запасу на кінець 2011 р. визначаємо на основі даних таблиці.

Таблиця 2.6

Розрахунок нормативного товарного запасу за моделлю Уілсона

Роки	Товарооборот, тис. грн.	Товарний запас, тис. грн.	Коефіцієнт L
2008	2958,0	198,3	13,29
2009	1587,9	242,2	36,94
2010	550,5	283,8	146,3
Середньорічний темп зміни коефіцієнту L, % – 224,7			

Коефіцієнт L на 2011 р. складає:

$$L = 146,3 \times 224,7 / 100 = 328,7$$

Нормативний товарний запас:

$$TЗ = \sqrt{328,7 \times 3549,6} = 1080,1 \text{ тис. грн.}$$

ПРИКЛАД 11

Визначити час товарного обертання за IV квартал на підставі наступних даних :

1.Товарооборот магазину за IV квартал 2011р. становить 1323 тис. грн.

2.Товарні запаси на 1.10.2011 р. - 275 тис. грн. , 1.11.2011 р. - 305,5 тис. грн. , 1.12.2011 р. – 357,5 тис. грн. , на 1.01.2001 р. – 330 тис. грн.

Розв’язання:

1) Середньоденний товарооборот за IV квартал:
1323 тис. грн. : 90 днів = 14,7 тис. грн.

2) Середній товарний запас у IV кварталі:

$$TЗ = \frac{\frac{275}{2} + 305,5 + 357,5 + \frac{330}{2}}{4-1} = 321,8 \text{ т. грн}$$

3) Час товарного обертання в днях :
321,8 тис. грн. : 14,7 тис. грн. = 21,9 днів

4) Час товарного обертання у кількості оборотів середнього товарного запасу:

1323 тис. грн. : 321,8 тис. грн. = 4,1 обороти
або 90 днів кварталу : 21,9дня = 4,1 обороти.

Отже, середній товарний запас розміром 321,8тис. грн. оновлювався на протязі кварталу 4,1 рази.

ПРИКЛАД 12

Необхідно визначити фактичну товарооборотність запасів продовольчого магазину за другий квартал 2011 р., якщо товарооборот магазину за перший квартал складає 1323 тис. грн., а динаміка товарних запасів має такий вигляд:

Таблиця 2.7

Стан на:	Товарні запаси, тис. грн.
1 березня	275
1 квітня	305,5
1 травня	357,5
1 червня	330

Розв'язання:

1. Середньоденний оборот II кварталу:

$$1323 \div 90 = 14,7 \text{ (тис. грн.)}$$

2. Середній товарний запас у II кварталі:

$$\frac{\frac{275}{2} + 305,5 + 357,5 + \frac{330}{2}}{3} = 321,8 \text{ (тис. грн.)}$$

3. Товарооборотність в днях (час обертання):

$$321,8 \div 14,7 = 21,9 \text{ (дня)}$$

4. Товарооборотність у кількості оборотів:

$$1323 \div 321,8 = 4,1 \text{ (оборота)}$$

або

$$90 \div 21,9 = 4,1 \text{ (оборота)}$$

Висновок: Отже, фактична товарооборотність запасів продовольчого магазину в другому кварталі 2011 р. становить 4,1 обороти.

ПРИКЛАД 13

В торговельній діяльності на рівень загальних економічних показників, особливо на обсяг товарообороту, суттєво впливає зміна товарних запасів.

Факторами, що впливають на зміну обсягу товарообороту, є забезпеченість ними підприємства та їх швидка реалізація.

Для визначення кількісного впливу зміни товарних запасів на обсяг товарообороту доцільно скласти таблицю товарного балансу.

Таблиця 2.8

Аналіз впливу зміни товарних запасів на обсяг товарообороту підприємства, тис. грн.

Показники	2010 р.	2011 р.	Зміна, (+,-)	Вплив на обсяг то- варобо- роту	Резерви збільшення товаро- обороту
Залишок товарів на початок року	1231,0	1537,3	+306,3	+306,3	-
Надійшло товарів за рік	1587,9	1466,3	-121,6	-121,6	+121,6
Реалізовано товарів	1284,9	1433,9	+149,0	-	-
Залишок товарів на кі- нець року	1537,0	1569,7	+32,7	-32,7	+32,7
ВСЬОГО	-	-	-	+152	154,3

Дані таблиці свідчать, що у 2011 р. підприємство достатньо забезпечено товарними запасами. Це призвело до збільшення товарообороту на 152 тис. грн. при наявному резерві збільшення товарообороту за рахунок збільшення обсягів закупок товарів на 154,3 тис. грн.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗАКРІПЛЕННЯ ЗНАНЬ

за темою" Економічні основи управління товарооборотом, товарними запасами і товарним забезпеченням торговельного підприємства "

ЗАВДАННЯ №1

Товарооборот торговельних організацій міста з населенням 350 тис.чол. в поточному році склав 132 млн.грн. В наступному році очікується скорочення чисельності населення в умовах демографічної кризи на 1,2%, грошові доходи на душу населення мають зрости на 2,7%. Відомо, що в умовах подорожчання вартості послуг на купівлю товарів населення міста витрачає не більше 52% грошових доходів. Яким має бути в поточному та наступному році товарооборот у розрахунку на душу населення та загальний обсяг товарообороту торговельних організацій міста? Проаналізуйте динаміку товарообороту.

ЗАВДАННЯ №2

Річний план товарообороту торговельного підприємства "Продовольчі товари" встановлений в обсязі 2540 тис. грн. , очікуваний товарооборот за даними на 31 грудня склав 2691 тис. грн. Проаналізувати виконання плану товарообороту підприємства та дати оцінку його діяльності на ринку, якщо в організації роботи підприємства на протязі року відбулися зміни:

- з 1 квітня у магазині було встановлено аптечний кіоск. Середньомісячний товарооборот кіоску прогнозувався в обсязі 5 тис. грн. За підсумками року фактичний товарооборот склав 25 тис. грн.

- з 1 серпня на Центральному ринку міста було відкрито філію магазину (намет). Його план товарообороту на місяць складав 4,2 тис. грн. Фактично до кінця року у наметі було реалізовано товарів на суму 29 тис. грн.

ЗАВДАННЯ №3

На підставі даних таблиці визначити для підприємств №1 (продовольчий магазин) і №2 (промтоварний магазин) прогнозний та фактичний час товарного обороту в днях і в кількості оборотів (для I-го кварталу 2011р.). Врахувати наступні дані прогнозу та фактичної реалізації товарів за квартал:

Таблиця 2.9

Товарооборот, тис. грн.	Підприємство №1	Підприємство №2
прогнозний:	1540	1612
фактичний:	1567	1648

Зробити висновки та зазначити причини відхилення від нормативу:

Таблиця 2.10

Дати	Підприємство №1 (продовольчий магазин)		Підприємство №2 (промтоварний магазин)	
	Норматив товарних запасів	Очікуваний товарний запас	Норматив товарних запасів	Очікуваний товарний запас
1.01.2011	900	1080	1460	1490
1.02.2011	1150	1319	1521	1488
1.03.2011	1060	1480	1534	1527
1.04.2011	1160	1260	1490	1504

ЗАВДАННЯ №4

За даними таблиці провести порівняльний аналіз ефективності роботи двох торговельних підприємств, які працюють в однакових умовах:

Таблиця 2.11

Показники	Магазин з традиційною формою продажу товарів	Магазин самообслуговування
Товарооборот, тис. грн.	2240	2450
Площа торгового залу, м ²	380	400
Чисельність працівників, чол.	32	29
Вартість основних засобів, тис. грн.	420,2	490,5

Зробити висновки щодо ефективності застосування форми самообслуговування покупців. Розрахунки (товарооборот на 1м² торгового залу, на одного працівника, на 1 тис. грн. вартості основних засобів) та інші дані аналізу оформити таблицею.

ЗАВДАННЯ №5

Відомо, що очікуваний товарооборот підприємства за поточний рік складає 2980 тис. грн. , зокрема по секції гастрономічних товарів – 1051,2 тис. грн. , по секції бакалейно-кондитерських – 763,2 тис. грн. , по секції, що реалізує м'ясо, рибу та овочі – 633,6 тис. грн. (інше припадає на секцію, яка реалізує продукти дитячого харчування). В наступному році планується збільшити товарооборот підприємства на 5%. При цьому передбачається, що питома вага секції гастрономічних товарів зросте на 0,5%, а секції, що торгує м'ясом, рибою та овочами – на 3,5%. Визначити для наступного року прогнозний обсяг (план) товарообороту на наступний рік в цілому та за окремими секціями, розрахувати його динаміку. Розрахунки оформити таблицею.

ЗАВДАННЯ №6

Проаналізувати стан товарних запасів магазину на кінець кварталу, визначити відхилення від нормативу у днях і сумі, зробити висновки:

1. Товарооборот торговельного підприємства за квартал – 3750 тис. грн.
 2. Товарні запаси на кінець кварталу – 2110 тис. грн. , у тому числі запаси товарів сезонного попиту – 340 тис. грн.
 3. Норма товарних запасів – 62 дня.
- Зробити висновки та пропозиції.

ЗАВДАННЯ №7

На підставі наведених даних визначити товарні запаси на кінець кварталу у сумі і днях обороту та відхилення від нормативу, якщо відомо, що:

- очікуваний товарооборот за квартал складає 9130 тис. грн. ;
- запас товарів на початок кварталу 812 тис. грн. ;
- надходження товарів на протязі кварталу склало 10105 тис. грн. ;
- норма товарних запасів на кінець кварталу – 60 днів.

ЗАВДАННЯ №8

Відомо, що товарооборот торговельного підприємства за підсумками року фактично склав 2600 тис. грн. ; товарні запаси на початок наступного року становлять 162 тис. грн. Прогнозується збільшити товарооборот в наступному році на 5%. Питома вага надходження по імпорту у загальному обсязі постачання на протязі року має скласти 25%. Норма товарних запасів на кінець року – 24 дня до обороту четвертого кварталу. Питома вага четвертого кварталу у річному обсязі товарообороту планується в розмірі 28%. Розрахуйте план обсягу надходження товарів до підприємства у наступному році з виокремленням обсягу надходження товарів від зарубіжних постачальників.

ЗАВДАННЯ № 9

Розрахувати норматив товарного запасу на кінець 2011 р. на основі модифікованої моделі Уілсона на основі даних таблиці 2.11.

Таблиця 2.12

Рік	Товарооборот, тис. грн.	Товарний запас, тис. грн.
2008	3458,5	246,3
2009	4063,7	315,9
2010	3943,2	295,4

ЗАВДАННЯ № 10

На підставі наведених нижче даних розрахувати загальний норматив товарних запасів для торговельного підприємства "Марк".

Відомо, що план продажу господарчих товарів на IV квартал – 156000 грн.; кількість асортиментних різновидів товару у торговельному залі – 62; кількість різновидів товару, що надходять в середньому в однієї партії товарів – 12; середня вартість товару одного різновиду – 125,8 грн.; частота завозу будівельних матеріалів та господарчих товарів – 9 днів; час на прийомку та підготовку товарів до реалізації – 1,4 дня; страховий (гарантійний запас) – 30% від торгового запасу.

3. ОСНОВНІ ФОНДИ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

ПРИКЛАДИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧ

ПРИКЛАД 1

Основні фонди магазину на початок року становили 650 тис. грн. Вибуття основних фондів в результаті зносу 1 квітня склало 120 тис. грн., а 1 жовтня магазин придбав торгове обладнання на 160 тис. грн. Визначити середньорічну вартість основних фондів.

Розв'язання:

За формулою 3.2. визначимо середньорічну вартість основних фондів

$$\overline{OF} = OF_n + \sum_{i=1}^n OF_{vi} * \frac{H_{vi}}{12} - \sum_{i=1}^n OF_{vi} * \frac{H_{vi}}{12} = 650 + \frac{160 \times 3 - 120 \times 9}{12} = 600 \text{ тис. грн.}$$

ПРИКЛАД 2

Вартість основних засобів підприємства на 1 січня склала 250 тис. грн., сума нарахованої амортизації 100 тис. грн. Визначити коефіцієнти зносу та придатності.

Розв'язання:

$$K_z = (100 \text{ тис. грн.} : 250 \text{ тис. грн.}) = 0,4$$

$$K_{pr} = (150 \text{ тис. грн. (зал. варт.)} : 250 \text{ тис. грн.}) = 0,6$$

В сумі значення K_z та K_{pr} становлять 1,0.

ПРИКЛАД 3

Основні засоби оптової бази на початок року склали 900 тис. грн. У квітні знято з експлуатації та реалізовані на сторону об'єкти на суму 150 тис. грн., у липні придбано холодильне обладнання вартістю 90 тис. грн., з жовтня введено в експлуатацію вантажно-транспортне обладнання вартістю 300 тис. грн. Розрахувати коефіцієнти оновлення, вибуття, приросту.

Розв'язання:

$$K_{\text{он}} = \frac{ОФ_{\text{прид}}}{ОФ_{\text{кін. року}}} = \frac{390}{1140} = 0,34$$

$$K_{\text{виб}} = \frac{ОФ_{\text{виб}}}{ОФ_{\text{поч. року}}} = \frac{150}{900} = 0,17$$

$$K_{\text{прир}} = \frac{ОФ_{\text{прид}} - ОФ_{\text{виб}}}{ОФ_{\text{кін. року}}} = \frac{90 + 300 - 150}{1140} = 0,22$$

ПРИКЛАД 4

Обладнання вартістю 11 тис. грн. з річною нормою амортизації 12% після використання протягом 3 років списане з експлуатації. Розрахувати залишкову вартість обладнання.

Розв'язання:

Спочатку обчислимо суму амортизації за 3 роки експлуатації обладнання.

$$A = \frac{ОФ_{\text{перв}} \times H_{\text{а}}}{100} \times T = \frac{11 \times 12}{100} \times 3 = 3,96 \text{ тис. грн}$$

Залишкова вартість об'єкта на момент списання становить

$$ОФ_{\text{зал}} = ОФ_{\text{перв}} - 3_{\text{н}} = 11 - 3,96 = 7,04 \text{ тис. грн}$$

ПРИКЛАД 5

Придбано об'єкт основних засобів вартістю 100 тис. грн. з терміном корисного використання 5 років. Розрахувати суми щорічних амортизаційних відрахувань способом прискореного зменшення залишкової вартості.

Розв'язання:

Річна норма амортизації за лінійним методом нарахування амортизації складає 20% (100%:5років). За прискореним методом дане значення подвоюється. Таким чином $N_a = 40\%$.

Амортизація за роками становить:

за 1-й рік: 100 тис. грн. $\times 40\% = 40$ тис. грн.,

за 2-й рік: (100 тис. грн. – 40 тис. грн.) $\times 40\% = 24$ тис. грн.,

за 3-й рік: (100 – 40 – 24) $\times 40\% = 14,4$ (тис. грн.)

за 4-й рік: (36 – 14,4) $\times 40\% = 8,64$ (тис. грн.)

за 5-й рік: (21,6 – 8,64) $\times 40\% = 5,18$ (тис. грн.)

ПРИКЛАД 6

Визначити узагальнюючі показники ефективності використання основних виробничих фондів торгового підприємства, якщо середньорічна вартість об'єктів склала 17451 тис. грн.

Підприємством реалізовано товарів на суму 52300 тис грн. Торгового персоналу підприємства налічується 212 осіб. Витрати обігу на реалізацію товарів склали суму в 48600 тис грн. Як зміниться ситуація на підприємстві, якщо додатково залучать до реалізації ще 10 осіб, при цьому обсяги реалізованих товарів зростуть на 2%? Охарактеризуйте отримані показники.

Розв'язання:

До узагальнюючих показників ефективності використання основних виробничих фондів, які можна обчислити відповідно до умов задачі, відносяться: фондівіддача, фондоємність, фондоозброєність праці та рентабельність активів.

Розрахуємо показник фондівіддачі до передбачуваних змін за формулою:

$$Фв_1 = T_1 / ОФ_{ср} = 52300 / 17451 = 2,99.$$

Розрахуємо показник фондівіддачі після здійснених змін за формулою:

$$\Phi_{B2} = T_2 / \Phi_{cp} = 52300 \times 1.02 / 17451 = 3,06.$$

Отже, фондovіддача зростає пропорційно зростанню обсягів товарної продукції підприємства на 2% ($3,06 / 2,99 = 1,02$).

Обчислимо показник фондоємності до передбачуваних змін за формулою:

$$\Phi_{\epsilon 1} = 1 / \Phi_{B1} = 1 / 2,99 = 0,334$$

Після вжитих заходів фондоємність складе:

$\Phi_{\epsilon 2} = 1 / \Phi_{B2} = 1 / 3,06 = 0,327$, тобто зменшиться на 2% – пропорційно зростанню обсягів товарної продукції підприємства.

Фондоозброєність праці до здійснених перетворень розрахуємо за формулою:

$$\Phi_{O1} = \Phi_{cp} / \text{Ч}_1 = 17451000 / 212 = 82316 \text{ грн/людину.}$$

Після залучення до виробництва нових працівників фондоозброєність праці зменшується на 4,5%.

$$\Phi_{O2} = \Phi / \text{Ч}_2 = 174511000 / 222 = 78608 \text{ грн/людину}$$

Рентабельність основних фондів підприємства до змін розрахуємо за формулою:

$$Ro\phi_1 = (\Pi / \Phi_{cp}) 100\% = [(T_1 - Bo\phi) / \Phi_{cp}] \times 100\% = [(52300 - 48600) / 17451] \times 100 = 21,2\%.$$

Після збільшення товарообороту на 2% рентабельність основних виробничих фондів зростає

$$Ro\phi_2 = (\Pi / \Phi_{cp}) 100\% = [(T_2 - Bo\phi) / \Phi_{cp}] \times 100\% = [(52300 \times 1,02 - 48600) / 17451] \times 100 = 27,2\%.$$

Досліджуване підприємство назвати ефективним, керуючись в своїх висновках високими показниками фондovіддачі, фондоозброєності та рентабельності основних фондів та низьким показником фондоємності.

Запропоновані заходи підвищують ефективність діяльності в межах вказаних змін.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗАКРІПЛЕННЯ ЗНАНЬ

за темою «Основні фонди торговельних підприємств»

ЗАВДАННЯ 1.

Згідно балансовим даним вартість основних засобів підприємства склала: на початок 1 кварталу 500 тис. грн.; на початок 2 кварталу 950 тис. грн.; на початок 3 та 4 кварталів по 600 тис. грн.

Визначити середньорічну вартість основних засобів підприємства.

ЗАВДАННЯ 2.

Підприємство придбало об'єкт основних засобів вартістю 100 тис. грн. Термін корисного використання 5 років. Розрахувати суми річних амортизаційних відрахувань кумулятивним методом.

ЗАВДАННЯ 3.

Середньорічна вартість основних фондів магазину 600 тис. грн. Річний обсяг товарообороту 3000 тис. грн., прибуток 150 тис. грн. Середньоспискова чисельність працівників 10 осіб. Розрахувати показники ефективності використання основних фондів.

ЗАВДАННЯ 4.

На початок звітнього року вартість основних фондів становила 1207 тис. грн. У вересні звітнього року введено в дію нове обладнання вартістю 210 тис. грн., у листопаді того ж року виведено з експлуатації об'єкти основних фондів вартістю 62 тис. грн. Обсяг реалізованих товарів у звітному році становив 2250 тис. грн., сума амортизаційних відрахувань – 175 тис. грн.

Визначити всі можливі показники ефективності використання та відтворення основних фондів у звітному році.

4. ПЕРСОНАЛ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА, ОПЛАТА ПРАЦІ ПРИКЛАДИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧ

ПРИКЛАД 1

Бригада у складі 5 чоловік виконала для фірми завдання по переобладнанню секцій. На оплату їх праці виділено 20 000 грн. Визначити величину заробітної плати кожного працівника бригади.

Розв'язання:

Відповідно до встановлених коефіцієнтів заробітна плата складе:

Таблиця 4.1.

	1-й працівник	2-й працівник	3-й працівник	4-й працівник	5-й працівник
Коефіцієнт оплати праці	2,2	2,1	2,0	1,9	1,8
Заробітна плата, грн.	4400	4200	4000	3800	3600

ПРИКЛАД 2

Визначити середній тарифний коефіцієнт, середньогодинну тарифну ставку групи продавців, зайнятих на роботах з нормальними умовами праці, якщо за 3 розрядом працюють – 16 осіб, за 5 – 14 осіб, за 6 – 12 осіб.

Розв'язання:

Тарифна сітка для торговельних підприємств згідно Галузевої угоди має вигляд

Таблиця 4.2.

Розряди	1	2	3	4	5	6
Тарифні коефіцієнти	1.0	1.13	1.29	1.48	1.71	2.0
Годинна тарифна ставка	6,88	7,77	8,88	10,18	11,76	13,76

Визначаємо середній тарифний коефіцієнт:

$$T_{кс} = (\sum K_i \times Ч_{рi}) / Ч_{р}$$

$$T_{кс} = (1,29 \times 16 + 1,71 \times 14 + 2,0 \times 12) / 42 = 1,63$$

Середня тарифна ставка становить:

$$T_{сс} = (8,88 \times 16 + 11,76 \times 14 + 13,76 \times 12) / 42 = 11,23 \text{ грн.}$$

ПРИКЛАД 3

Необхідно розрахувати суму економії чи перевитрат фонду оплати праці магазину, використовуючи наведені в таблиці дані:

Таблиця 4.3.

Показники	План	Факт	Відхилення (+,-)
Товарооборот, тис. грн.	1200	1220	+20
Фонд оплати праці, тис. грн.	156,0	168	+12

Розв'язання:

Фонд оплати праці по плану, перерахований на фактичний товарооборот:

$$ФОП_{пл\ ум} = \frac{156}{1200} \times 1220 = 158,6 (\text{тис. грн})$$

Відносне відхилення (відхилення фактичної суми фонду оплати праці від планової, в перерахунку на фактичний товарооборот):

$$В_{відн} = 168 - 158,6 = +9,4 (\text{тис. грн.})$$

Висновок: отже, по фонду оплати праці магазину спостерігається перевитрата в сумі 9,4 тис. грн.

ПРИКЛАД 4

На підставі наведених в таблиці даних проаналізувати виконання показників плану з праці, зокрема ефективність витрачання коштів на оплату праці персоналу, зробити висновки.

Таблиця 4.4.

Показники	2010 р. факт.	2011 р.	
		план	факт
Товарооборот, тис. грн.	21200	21220	21550
Чисельність працівників, чол.	228	225	230
- зокрема продавців	182	180	189
Фонд оплати праці, тис. грн.	12100	12147	12250

Розв'язання:

Розрахунки проведемо за допомогою складання таблиці 4.5.

Таблиця 4.5.

Аналіз ефективності праці персоналу торговельного підприємства

Показники	2010 рік факт	2011 рік			Відхилення, +/-		Темп рос- ту, %
		план	факт	% вик. плану	Від плану	Від 2010р.	
1	2	3	4	5	6	7	8
Товарооборот, тис. грн.	21200	21220	21250	100,1	+30	+50	100,2
Чисельність працівни- ків, чол.	228	225	230	102,2	+5	+2	100,9
- зокрема про- давців	182	180	189	105,0	+9	+7	103,8
- їх частка, %	79,8	80,0	82,2	102,8	+2,2	+2,4	102,5
Фонд оплати праці, тис. грн.	12100	12147	12250	100,9	+103	+150	101,2
Рівень оплати праці, %	57,1	57,2	57,6	100,7	+0,4	+0,5	100,9

Продовження таблиці 4.5

1	2	3	4	5	6	7	8
Середня з/плата 1 працівника в місяць;	4422,5	4498,89	4438,41	98,7	-60,48	+15,91	100,4
Продуктивність праці, тис. грн.							
- 1 працівника	92,98	94,31	92,39	97,9	+1,92	-0.59	99,4
- 1 продавця	116,48	117,89	112,43	95,4	-5,465	-4,05	96,5

Методика розрахунку показників (див. таблицю):

- рівень оплати праці у 2010р.: $\frac{12100}{21200} \times 100 = 57,1\%$

- середня заробітна плата за місяць у 2010р.: $\frac{12100000}{228 \times 12} = 4422,5 \text{ грн}$

- продуктивність праці 1 працівника (2010 р):

$$\frac{21200000}{228} = 92982,45 \text{ грн}$$

- продуктивність праці 1 продавця (2010р.): $\frac{21200000}{182} = 116483,52 \text{ грн}$

Аналогічно розраховуються планові показники і фактичні.

Відносне відхилення витрат живої (економія чи перевитрати заробітної плати) праці розраховуємо за формулою:

$$\Sigma_B = \pm \frac{P_f(P_{вф} - P_{вп})}{100},$$

де P_{ϕ} - фактичний товарооборот, $P_{в\phi}$ - рівень витрат обігу фактичний, $P_{вп}$ – рівень витрат обігу плановий

$$\Sigma_{в} = \frac{21250000(57,6 - 57,2)}{100} = +8500 \text{ грн}$$

Висновок: аналіз показав, що зростання товарообороту було досягнуто за рахунок збільшення чисельності працівників (у тому числі продавців) при невиконанні плану продуктивності праці. Ця обставина призвела до того, що неефективно використовувалися кошти фонду оплати праці порівняно з минулим роком і порівняно з планом.

Так, за умовою зростання товарообороту порівняно з 2010р. на 0,24%, продуктивність праці 1 працівника знизилась на 2,1%, проте середня зарплата знизилась лише на 1,3%.

Порівняння фактичних показників з праці за 2011 рік з плановими (перерахованими на фактичний товарооборот) свідчать про перевитрати фонду оплати праці на 8,5 тис. грн. Отже, не можна збільшувати заробітну плату та чисельність працівників, не забезпечуючи зростання продуктивності праці.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗАКРІПЛЕННЯ ЗНАНЬ

за темою" Персонал торговельного підприємства, оплата праці "

ЗАВДАННЯ 1

Розрахувати суму заробітної плати і розмір премії директору магазину, якщо коефіцієнт співвідношення його посадового окладу до мінімальної заробітної плати – 3,5; розмір премії за виконання плану з товарообороту по всіх показниках -18,2%, надбавки за професійну майстерність – 9,3%.

ЗАВДАННЯ 2

Визначити місячний заробіток пакувальника товару, зайнятого на роботах з нормальними умовами праці за відрядно-преміальною системою оплати праці. Технічно-обґрунтована норма штучного часу на 1 упаковку – 6 хв., норма виробітку упаковок за год. – 9 шт., розряд роботи – 3, місячна норма роботи за графіком – 176 год., фактичний місячний виробіток упаковок – 1760 шт., розмір премії за виконання місячного завдання до прямого відрядного заробітку – 11%, розмір премії за кожний процент перевиконання до прямого відрядного заробітку – 1,5%.

ЗАВДАННЯ 3

Бригада у складі 20 продавців реалізовувала товари. Розподіл продавців і робіт по тарифних розрядах наведено у таблиці.

Таблиця 4.7.

Розряди	Коефіцієнти	Чисельність продавців	Обсяг год., тис н/г
1	1	-	-
2	1,13	-	-
3	1,29	6	8
4	1,48	-	-
5	1,71	6	12
6	2	8	10

Обчислити середню годинну тарифну ставку робітників по виконаним ними роботам і зробити висновки на основі розрахунків щодо ефективності використання робочої сили і фонду заробітної плати.

ЗАВДАННЯ 4

Визначити яке з двох торгових підприємств у звітному році працювало більш продуктивно.

Таблиця 4.8.

Підприємство	Базовий рік		Звітний рік	
	Обсяг товарообороту, тис. грн.	Чисельність персоналу, осіб	Обсяг товарообороту, тис. грн.	Чисельність персоналу, осіб
1	26000	345	29500	347
2	52000	472	60100	488

ЗАВДАННЯ 5

Розрахувати показники динаміки продуктивності праці продавців торговельного підприємства в звітному році, порівняно з попереднім, у дійсних і порівняних цінах за такими даними:

- товарооборот на одного продавця (тис. грн.):
попередній рік – 32,0; звітний рік – 45,5;
 - індекс роздрібних цін звітного року – 1,10;
 - середній індекс трудомісткості товарообороту – 1,15.
- Зробити висновки.

ЗАВДАННЯ 6

Середньооблікова чисельність персоналу в супермаркеті у звітному році – 120 осіб. Обсяг товарообороту – 1280 тис. грн. У плановому році продуктивність праці підвищиться на 8 %, а обсяг реа-

лізованих товарів – на 5 %. Обчислити необхідну чисельність персоналу в плановому році.

ЗАВДАННЯ 8

Проаналізувати по торговельному підприємству ступінь виконання плану по фонду оплати праці (ФОП) за рік та розрахувати вплив на нього зміни чисельності працівників і середньої заробітної плати на підставі даних таблиці.

Таблиця 4.9.

Вихідні дані для розрахунку ступеня виконання плану по ФОП

Показники	План	Факт
Чисельність працівників, осіб	25	30
Середня заробітна плата на 1 працівника за рік, грн.	2350	2100

ЗАВДАННЯ 7

У базовому році середньооблікова чисельність працівників на підприємстві становила 710 осіб. У цьому році загальна кількість звільнених з роботи на підприємстві дорівнює 30 осіб, у тому числі за власним бажанням – 10 осіб. На роботу прийняли 15 осіб. Розрахувати коефіцієнти руху кадрів на підприємстві.

5. ВИТРАТИ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

ПРИКЛАДИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧ

ПРИКЛАД 1

Припустимо, що запланований обсяг роздрібного товарообороту підприємства становить 3000 тис. грн., постійні витрати обігу – 180 тис. грн., рівень валового доходу – 20%, ставка ПДВ – 20%.

Розрахувати максимально можливий для забезпечення беззбиткової роботи підприємства рівень витрат.

Розв'язання:

Виразимо рівень валового доходу і ставку ПДВ в долях одиниці, розрахуємо максимально можливий для забезпечення беззбиткової роботи підприємства рівень змінних витрат.

$$P_{\text{зм. max}} = [0,2 (1 - 0,20) - 180/3000] \times 100\% = 10\%.$$

Отже, для того, щоб підприємство не увійшло до розряду збиткових, планова сума змінних витрат обігу не повинна перевищувати 300 тис. грн. ($3000 \cdot 10\%$), а загальна суму витрат – не перевищувати 500 тис. грн. ($320 + 180$).

ПРИКЛАД 2

Товарооборот торговельного підприємства склав за рік 2000 тис. грн. , загальна сума витрат обігу становить 650 тис. грн. Яким буде рівень витрат обігу ? Що характеризує цей показник?

Розв'язання:

Рівень витрат обігу розрахуємо за формулою:

$$P_v = \frac{BO}{T} \times 100 = \frac{650}{2000} \times 100\% = 32,5\%$$

Рівень витрат показує, що на кожні 100 гривень товарообороту припадає 32,50 грн. витрат торговельного підприємства. Іншими

словами, рівень витрат 32,5% показує частку поточних витрат підприємства в ціні товарів, що реалізуються.

ПРИКЛАД 3

На підставі наведених нижче даних зробити висновок, яке з двох торговельних підприємств працювало більш економно:

Таблиця 5.1.

Показники	Підприємство №1	Підприємство №2
Товарооборот, тис. грн.	2000	4000
Рівень витрат обігу (%)		
а) по плану	32,5	32,6
б) фактично	32,4	32,5

Розв'язання:

Для порівняння показників розрахуємо розмір зміни рівня витрат обігу та темп зміни рівня витрат обігу. Розрахунки проведемо в таблиці:

Таблиця 5.2.

Показники	Підприємство №1	Підприємство №2
1.Товарооборот, тис. грн.	2000	4000
2.Рівень витрат обігу, %		
а) по плану (P_n)	32,5	32,6
б) фактично (P_ϕ)	32,4	32,5
3. Розмір зміни рівня витрат обігу, %: $(P_\phi - P_n)$	- 0,1	-0,1
4.Темп зміни рівня витрат обігу, %: $\frac{P_\phi - P_n}{P_n} \times 100\%$	0,308	0,306

Розмір зміни рівня витрат, як у нашому прикладі, може бути однаковим на двох підприємствах, проте різними можуть бути тем-

пи зміни рівня (інтенсивність зростання або зниження рівня витрат). За розрахунками підприємство №1 більш інтенсивно знижувало витрати (рівень витрат знизився на 0,308%), ніж підприємство №2 (тут рівень витрат знизився на 0,306%).

Висновок: перше підприємство більш ефективно проводило мінімізацію витрат.

ПРИКЛАД 4

Проаналізувати витрати обігу торговельного підприємства "Євробудинок", якщо відомо: фактичний товарооборот у 2010р. склав 1200 тис. грн. , у 2011р. – 1250 тис. грн. при плані 1220 тис. грн. Загальна сума витрат у 2010 р. склала 498 тис. грн. , у 2011 р. – 533,13 тис. грн. при плані 519,72 тис. грн.

Розв'язання:

Розрахунки проведемо за допомогою таблиці:

Таблиця 5.3.

ПОКАЗНИКИ	2010р. фактично	2011р.		Відхилення від плану (+, -)
		план	факт.	
1.Товарооборот, тис. грн.	1200	1220	1250	+30
2.Витрати обігу				
а) сума, тис. грн.	498, 00	519,72	533,125	+13,405
б) рівень до товарообороту,% $P_v = \frac{BO}{T} \times 100$	41,50	42,60	42,65	+0,05
3.Сума витрат обігу в перерахунку на фактичний товарооборот 2011 р., тис. грн.	X	532,5	X	X

Абсолютне відхилення витрат (різниця між їх фактичною і плановою сумою):

$$\Delta BO = 533,13 - 519,72 = +13,41 \text{ (тис.грн)}$$

Відносне відхилення (економія чи перевитрати):

$$\Sigma_B = \pm \frac{T_f(P_{вф} - P_{вп})}{100},$$

де T_f – фактичний товарооборот;

$P_{вф}$ – рівень витрат обігу фактичний;

$P_{вп}$ – рівень витрат обігу плановий.

$$\Sigma_B = \pm \frac{1250 \times (42,65 - 42,60)}{100} = + 0,63 \text{ (тис. грн.)}$$

або

Спочатку розраховується різниця між фактичною сумою витрат і сумою витрат в перерахунку планового рівня на фактичний товарооборот

$$42,60 \cdot 1250 : 100 = 532,50 \text{ тис. грн.}$$

$$\Sigma_B = \pm (533,13 - 532,50) = + 0,63 \text{ (тис. грн.)}$$

Порівняно з 2010 р. рівень витрат обігу підвищився:

$$42,65\% - 41,50\% = +1,15\%$$

в перерахунку на фактичний товарооборот 2011р це складає суму

$$1,15\% \times 1250 \text{ тис. грн.} : 100 = 14,38 \text{ тис. грн.}$$

Темп росту рівня витрат торговельного підприємство "Євробудинок" порівняно з 2010р. :

$$\frac{0,05}{41,5} \times 100\% = 0,12\%.$$

Висновок: порівняно з планом мають місце перевитрати в обсязі 0,63 тис. грн. , порівняно з минулим роком рівень витрат підвищився на 1,15%, що в сумі складає 14,38 тис. грн. Завданням

подальшого аналізу є з'ясування основних причин, які призвели до цих негативних тенденцій у фінансовій діяльності підприємства.

ПРИКЛАД 5

Проаналізувати вплив зміни цін на рівень витрат обігу торговельного підприємства "Овочі" на протязі III-го кварталу, якщо відомо, що ціни на товари даної групи за квартал знизилися в середньому на 7%, товарооборот за III-й квартал склав 2160 тис. грн. , загальна сума витрат - 1057,6 тис. грн. , частка витрат обігу, які залежать від зміни цін – 60%.

Розв'язання:

1. Індекс цін :
$$\frac{100\% - 7\%}{100} = 0,93$$

2. Загальний рівень витрат до товарообороту за новими цінами:

$$\frac{1057,6}{2160} \times 100\% = 48,9\%$$

3. Рівень умовно-змінних витрат (залежать від цін) до товарообороту за новими цінами:

$$\frac{48,9 \times 60}{100} = 29,3\%$$

4. Рівень умовно-змінних витрат (залежних від цін) до *товарообороту в старих цінах*:

$$29,3\% \times 0,93 = 27,2\%$$

5. Зміна рівня витрат:

$$29,3\% - 27,2\% = +2,1\%$$

Висновок: рівень витрат обігу торговельного підприємства "Овочі" за рахунок зниження цін на протязі III-го кварталу підвищився на 2,1%.

ПРИКЛАД 6

Використовуючи наведені в таблиці дані, потрібно розрахувати абсолютну та відносну економію (перевитрати) витрат обігу торговельного підприємства:

Таблиця 5.4.

Показники	план	факт
Товарооборот, тис. грн.	400	420
Рівень умовно-змінних витрат, %	4,0	4,1
Умовно-постійні витрати, тис. грн.	75	100

Розв'язання:

1. Загальна сума витрат обігу за планом:

$$400 \times 0,04 + 7,5 = 23,5 (\text{тис. грн.})$$

2. Фактичні витрати обігу:

$$420 \times 0,041 + 10 = 27,22 (\text{тис. грн.})$$

3. Абсолютна сума перевитрат:

$$27,22 - 23,5 = 3,72 (\text{тис. грн.})$$

4. Планові витрати в перерахунку на фактичний товарооборот:

$$\frac{23,5 \times 420}{400} = 24,68 (\text{тис. грн.})$$

5. Відносна сума перевитрат:

$$27,22 - 24,68 = +2,54 (\text{тис. грн.})$$

Висновок: відносна сума перевищення витрат обігу торговельного підприємства становить 2,54 тис. грн.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗАКРІПЛЕННЯ ЗНАНЬ

за темою "Витрати торговельного підприємства"

ЗАВДАННЯ №1

Проаналізувати виконання плану витрат обігу за рік для торговельних підприємств №1 і №2, визначити вплив на витрати обсягу реалізації та інших чинників, зробити висновки.

Таблиця 5.5.

Показники	Підприємство №1		Підприємство №2	
	план	фактично	план	фактично
Товарооборот, тис. грн.	1425	1415	1620	1670
Витрати обігу, тис. грн.	684	687	778	866

ЗАВДАННЯ №2

За допомогою даних таблиці проаналізувати витрати підприємства. В процесі аналізу визначити:

- а) рівень витрат обігу по плану і фактично;
- б) суму відносної економії або перевитрат;
- в) вплив на витрати обігу підприємства зміни обсягу товарообороту, враховуючи поділ витрат на умовно-постійні і умовно-змінні, що залежать від товарообороту.

Таблиця 5.6.

Показники	План		Фактичне виконання	
	Сума, тис. грн.	% до товаро- обороту	Сума, тис. грн.	% до товаро- обороту
Умовно-змінні ви- трати		28		28,8
Умовно-постійні ви- трати	554,4		574,6	
Товарооборот	1870		1940	

ЗАВДАННЯ №3

На підставі наведених в таблиці даних проведіть аналіз виконання плану витрат обігу торговельного підприємства. Необхідно визначити:

1. Рівень витрат обігу по підприємству в цілому по плану, фактично і в перерахунку на планову структуру товарообороту.
2. Відносну економію (перевитрати) по витратам обігу.
3. Вплив зміни структури товарообороту та інших факторів на рівень витрат обігу підприємства.

Таблиця 5.7.

Товарні групи	Товарооборот, тис. грн.		Питома вага, %		Рівень витрат обігу, %	
	план	фактично	план	факт	план	факт
Тканини	2700	2480			2,8	2,80
Взуття	2220	2728			3,10	3,20
Галантерея	1440	1736			5,25	5,35
Канцелярські товари	5640	5456			2,90	2,80
РАЗОМ	12011	12400	100	100	x	x

6. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

ПРИКЛАДИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧ

ПРИКЛАД 1

Необхідно проаналізувати динаміку рівня доходів торговельного підприємства від роздрібної реалізації товарів, враховуючи, що ціни на товари у 2011р. підвищилися в середньому на 11%, а частка доходів, які залежать від зміни цін, склала 25%.

Таблиця 6.1

Показник	2010 р.	2011 р.
Товарооборот, тис. грн.	240	290
Доходи від реалізації товарів, тис. грн.	70	90

Розв'язання:

1.Індекс цін (відношення нових цін до старих цін):

$$I_{\text{ц}} = 111 : 100 = 1,11$$

2.Товарооборот 2011 року в цінах 2010 року:

$$T = 290 : 1,11 = 261,3 \text{ тис. грн.}$$

3.Обсяг доходів 2011р., в цінах 2010 року:

$$D_{2011} = 90 \times 0,25 : 1,11 = 20,3 \text{ тис. грн.}$$

4.Загальна сума доходів 2011р. в цінах 2010р.:

$$BД = 90 \times 0,75 + 20,3 \text{ тис. грн.} = 87,8 \text{ тис. грн.}$$

5.Рівень доходів 2010 року:

$$P_{\text{д}} = \frac{BД}{T} \times 100\% = \frac{70}{240} \times 100\% = 29,2\%$$

5. Рівень доходів 2011 року:

$$P_D = \frac{ВД}{T} \times 100\% = \frac{87,8}{261,3} \times 100\% = 33,6\%$$

7. Динаміка рівня доходів:

$$33,6\% - 29,2\% = +4,4$$

Висновок: Рівень доходів у 2011 році в порівнянні з 2010 роком підвищився на 4,4%.

ПРИКЛАД 2

План валового доходу магазину на 2011 рік – 5,5 тис. грн. , фактично валовий дохід за рік склав 5 тис. грн. , в тому числі 25% припадає на перший квартал. Ціни з 1 квітня були знижені в середньому на 5%. Проаналізуйте виконання плану валового доходу.

Розв'язання:

1. Індекс цін (відношення нових цін до старих цін):

$$I_{\text{ц}} = (100 - 5) : 100 = 0,95$$

2. Фактичний валовий дохід магазину в 1 кварталі 2011 року в старих цінах (25% від річної суми):

$$ВД = 5 \times 0,25 = 1,25 (\text{тис. грн.})$$

3. Фактичний валовий дохід магазину в останніх трьох кварталах у порівняних (старих) цінах:

$$ВД_{\text{порівн}} = (5 - 1,25) : 0,95 = 3,95 \text{ тис. грн.}$$

4. Фактичний валовий дохід магазину в порівняних цінах за рік в цілому:

$$ВД_{\text{ф порівн.}} = 1,25 + 3,95 = 5,20 \text{ тис. грн.}$$

5. Виконання плану по валовому доходу:

$$P_{вд} = \frac{5,2 \text{ тис. грн.}}{5,5 \text{ тис. грн.}} \times 100\% = 94,5\%$$

Висновок: в порівняних цінах план по валовому доходу невиконаний на 5,5%, що в сумі складає 0,3 тис. грн.

ПРИКЛАД 3

Проаналізувати виконання плану валового доходу торговельного підприємства, якщо відомо: товарооборот по плану становить 1220 тис. грн. , фактично – 1250 тис. грн. ; валовий дохід по плану – 562,42 тис. грн. , фактично – 577,5 тис. грн.

Розв'язання:

1. Рівень валового доходу по плану складає:

$$P_{Дп} = \frac{ВД}{T} \times 100\% = \frac{562,42}{1220} \times 100\% = 46,1\%$$

2. Фактичний рівень валового доходу:

$$P_{Дф} = \frac{ВД}{T} \times 100\% = \frac{577,5}{1250} \times 100\% = 46,2\%$$

Продовжимо аналіз валового доходу за допомогою складання таблиці:

Таблиця 6.2

ПОКАЗНИКИ	План	Фактично	Відхилення (+, -)
1.Товарооборот, тис.грн	1220	1250	+ 30
2.Валовий дохід			
а) сума, тис. грн.	562,42	577,5	+15,08
б) рівень, %	46,1	46,2	+0,1

3. Проаналізуємо вплив окремих чинників на збільшення валового доходу порівняно з планом.

Зміна суми доходу відбулося в основному за рахунок впливу наступних факторів:

а) вплив зміни обсягу товарообороту.

Збільшення реалізації товарів на 30 тис. грн. привело до зростання суми доходу на 13,83 тис. грн. :

$$30 : 100 \cdot 46,1 = + 13,83 \text{ тис. грн.}$$

б) вплив зміни асортиментної структури товарообороту.

Зміни структури товарообороту (їх характеризує зміна рівня валового доходу) також привели до збільшення суми доходу :

$$1250 : 100 \cdot (+0,1\%) = +1,25 \text{ тис. грн.}$$

Разом вплив окреслених факторів складе суму відхилення валового доходу в 2011 році від його планової величини:

$$+13,83 + (+1,25) = +15,08 \text{ (тис. грн.)}$$

Висновок: аналіз валового доходу торговельного підприємства засвідчив, що на відхилення фактичної величини валового доходу від планової (15,08 тис. грн.) вплинуло два чинника – перевиконання плану товарообороту на 30 тис. грн. (забезпечило зростання доходу на 13,83 тис. грн.) і зміна середнього проценту надбавок (середнього рівня валового доходу) з 46,1% згідно плану до 46,2% фактично, що дало змогу додатково одержати доходу на суму 1,25 тис. грн.

ПРИКЛАД 4

Використовуючи наведені в таблиці дані, необхідно оцінити динаміку рівня рентабельності товарообороту магазину, враховую-

чи, що ціни на товари у 2011 році зросли в середньому на 10%.

Таблиця 6.3

Показники	2010 р.	2011 р.
Товарооборот, тис. грн.	480	500
Обсяг прибутку, тис. грн.	80	100

Розв'язання:

1.Товарооборот 2010 р. в цінах 2011 р.:

$$T = 480 \cdot 1,1 = 528 \text{ (тис.грн)}$$

2.Обсяг прибутку 2010 р. в цінах 2011 р.:

$$\Pi = 80 \cdot 1,1 = 88 \text{ (тис.грн)}$$

3. Рівень прибутку 2010 р. (в цінах 2011 р.):

$$Pn = \frac{88}{528} \times 100 = 16,7\%$$

4.Рівень прибутку в 2011 р.:

$$Pn_{2011} = \frac{100}{550} \times 100 = 18,2\%$$

5. Відхилення рівня прибутку:

$$18,2\% - 16,7\% = +1,5\%$$

6. Динаміка (темп зростання):

$$18,2\% : 16,7\% \cdot 100 = 109\%$$

Висновок: Рівень рентабельності товарообороту магазину в 2011 році підвищився в порівнянні з 2010 роком на 9%.

ПРИКЛАД 5

Плановий обсяг прибутку торговельного підприємства на 2011 р. становить 850 тис. грн., фактичний – 630 тис. грн. Через неплановий ремонт в другому кварталі магазин не працював. Проаналізуйте виконання плану по прибутку за умови, що план був розподілений за кварталами рівномірно, частка четвертого кварталу в фак-

тичному обсязі прибутку склала 28%, а з 1 жовтня ціни на товари знизились в середньому на 10%.

Розв’язання:

1. Фактичний обсяг прибутку в 4 кварталі в порівняних цінах:
 $630 \times 0,28 \times 1,1 = 176,4 \times 1,1 = 194,04$ (тис. грн)

2. Плановий обсяг прибутку на 2 квартал (розрахуємо для корегування плану):

$$850 \times 0,25 = 212,5 \text{ (тис. грн.)}$$

3. Виконання плану прибутку з урахуванням змін, що відбулися:

$$\frac{630 - 176,4 + 194,04}{850 - 212,5} \times 100 = \frac{647,64}{637,5} \times 100\% = 101,6\%$$

Висновок: з урахуванням зміни цін та інших факторів план перевиконаний на 1,6%.

ПРИКЛАД 6

У таблиці наведені дані, що відображають результати фінансової діяльності торговельного підприємства "Будівельник":

Таблиця 6.4

Показники	2011 рік, тис. грн.	
	план	фактично
Товарооборот	1220	1250
Валовий дохід	562,42	577,5
Витрати	519,72	533,125
Прибуток	42,7	44,375

Оцінити виконання плану прибутку, розрахувати вплив на прибуток зміни обсягу, структури товарообороту та витрат обігу.

Розв'язання:

Для проведення аналізу складемо таблицю, в якій проведемо розрахунки рівня витрат валового доходу та рентабельності (рівня прибутковості) по плану і фактично.

Таблиця 6.5

Показники	2011 рік				Відхилення від плану, +/-	
	план		фактично			
	Сума, тис.грн	У % до товаро-обороту	Сума, тис. грн	У % до товаро-обороту	тис. грн.	%
Товарооборот	1220	х	1250	х	+30	х
Валовий дохід	562,42	46,1	577,5	46,2	+15,08	+0,1
Витрати	519,72	42,6	533,14	42,65	+13.41-	+0,05
Прибуток	42,7	3,5	44,37	3,55	+1,67	+0,05

Виходячи з аналізу одержаних показників, слід зауважити наступне: сума прибутку по плану як різниця між сумою валового доходу і сумою витрат повинна була складати 42,7 тис. грн. або 3,5% до товарообороту, фактично ж вона склала 44,37 тис. грн. або 3,55% до товарообороту.

Таким чином, сума фактичного прибутку перевищує планову на 1,67 тис. грн. або на 0,05% до товарообороту. Це відбулося за рахунок впливу окремих чинників – зміни обсягу товарообороту, його асортиментної структури, що призвело до зміни рівня валового доходу, зміни рівня витрат. Розрахунок впливу окремих чинників на величину прибутку наведено нижче.

Аналіз впливових чинників на фінансові результати діяльності торговельного підприємства "Будівельник"

1. Розрахунок впливу зміни обсягу реалізації будівельних матеріалів: $(+30 \text{ тис. грн.}) \times 3,5\% : 100 = +1,05 \text{ тис. грн.}$

Це свідчить про те, що перевиконання плану товарообороту на 30 тис. грн. дало змогу додатково одержати (поверх плану) прибутку на суму 1,05 тис. грн.

2. Розрахунок впливу валового доходу:

$$1250 \times (+0,1\%) : 100 = +1,25 \text{ тис. грн.}$$

Зміна середнього процента торговельної надбавки (рівня валового доходу) в бік збільшення на 0,1% порівняно з планом сприяло додатковому одержанню прибутку у сумі 1,25 тис. грн.

3. Розрахунок впливу витрат обігу:

$$1250 \times (+0,05) : 100 = +0,625 \text{ тис. грн. (негативний чинник)}$$

Отже, перевитрати (зростання рівня витрат на 0,05%) знизили суму прибутку на 0,63 тис. грн.

4. *Результат впливу факторів* на перевиконання плану прибутку:

$$\Delta\Pi = 1,05 + 1,25 - 0,625 = +1,675 \text{ (тис. грн.)}$$

Виходячи з результатів проведеного аналізу, перспективи зростання прибутку торговельного підприємства "Будівельник" знаходяться в залежності від пошуку шляхів зростання доходів, економії витрат, збільшення обсягу реалізації товарів та поліпшення асортиментної структури товарообороту.

У процесі управління формуванням прибутку використовується система взаємозв'язку «витрати – обсяг реалізації – прибуток».

При цьому визначається обсяг реалізації, який забезпечує беззбитковість діяльності підприємства.

Беззбитковість – такий стан, коли бізнес не приносить ні прибутку, ні збитків.

Різниця між фактичною кількістю реалізованої продукції та беззбитковим обсягом продажу – це зона безпеки (зона прибутку), і чим вона більша, тим стійкіший фінансовий стан підприємства.

Беззбитковий обсяг продажу та зона безпеки підприємства являються основними показниками при обґрунтуванні управлінських рішень, оцінці діяльності підприємства. Розрахунок даних показників ґрунтується на взаємозв'язку «витрати – обсяг продажу – прибуток».

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЗАКРІПЛЕННЯ ЗНАНЬ

за темою "Фінансові результати діяльності торгового підприємства"

ЗАВДАННЯ №1

Розрахувати планову суму та рівень валового доходу для торговельного підприємства за даними:

Таблиця 6.6

Товарні групи	План реалізації, тис. грн.	Середня надбавка, %	Сума валового доходу, тис. грн.
Радіотовари	950	27,0	
Музтовари	250	32,0	
Інші культовари	1100	48,0	
Разом			

ЗАВДАННЯ №2

На підставі звітних даних трьох торговельних підприємств розглянути показники валового доходу у розрахунку на:

- 1 тис. грн. товарообороту;
- 1 м² площі торгового залу;
- одного працівника підприємства.

Після розрахунків зробити висновки щодо економічної ефективності роботи підприємств.

Таблиця 6.7

Показники	Магазин №1	Магазин №2	Магазин №3
Товарооборот за рік, тис. грн.	10200	2850	3240
Валовий дохід:			
- в сумі, тис. грн.	2870		1196
- у % до товарообороту		35	
Чисельність працівників, чол.	82	41	56
Площа торгового залу, м ²	600	390	460

ЗАВДАННЯ №3

Проаналізувати динаміку рівня доходів торговельного підприємства, враховуючи, що ціни на товари у 2011р. підвищилися в середньому на 18%, а частка доходів, що залежать від зміни цін, склала 47%.

Таблиця 6.8

Показник	2010 р.	2011 р.
Товарооборот, тис. грн.	94	76
Доходи від реалізації товарів, тис. грн.	37	38

ЗАВДАННЯ №4. За допомогою наведеної нижче таблиці проаналізувати виконання плану валового доходу торговельного підприємства і визначити:

- загальну суму товарообороту за квартал по плану і фактично;
- планову і фактичну структуру товарообороту;
- суму і рівень валового доходу по плану і фактично (%);
- суму відхилення фактичного валового доходу від планового показника.

Таблиця 6.9

Товарні групи	Товарооборот, тис. грн.		Структура товарообороту, %		Торгова надбавка, %		Сума валового доходу, тис. грн.	
	План	Факт	План	Факт	План	Факт	План	Факт
М'ясо	1880	1020			25,0	25,5		
Ковбаси	1100	1320			24,0	24,2		
Молочні продукти	3520	3660			23,5	24,8		
Разом								

ЗАВДАННЯ № 5

На підставі наведених у таблиці даних розрахувати планову суму та рівень валового доходу для торговельного підприємства :

Таблиця 6.10

Товарні групи	План товарообороту, тис. грн.	Середня надбавка, %	Сума валового доходу, тис. грн.
Тканини	238	21,0	
Швейні вироби	306	28,0	
Головні убори	102	32,0	
Галантерея	204	36,0	
Разом			

ЗАВДАННЯ № 6

План валового доходу магазину "Квіти" на перший квартал 2010р. - 3,5 тис. грн. , фактично валовий дохід склав 4,2 тис. грн. , в тому числі 42% припадає на березень. Ціни на квіти у березні зросли в середньому на 20%. Проаналізуйте виконання плану валового доходу.

ЗАВДАННЯ № 7

На підставі наведених в таблиці даних виконати наступне:

- розрахувати показники, яких в таблиці не вистачає;
- проаналізувати виконання плану прибутку торговельного підприємства;
- з'ясувати, які чинники і в якій мірі вплинули на прибуток;
- зробити висновки та пропозиції стосовно підвищення рентабельності підприємства .

Таблиця 6.11

Показники	План	Фактично	Відхилення (+,-)
Товарооборот, тис. грн.	2990	3016	
Валовий дохід:			
- сума, тис. грн.			
- рівень, %			
Витрати обігу			
-сума, тис. грн.			
- рівень, %			
Прибуток			
- сума, тис. грн.			
- рівень, %			

ЗАВДАННЯ № 8

Скласти план прибутку (в сумі і у відсотках до товарообороту) та рекомендації для забезпечення його виконання, якщо відомо, що у звітному році:

- товарооборот - 5200 тис. грн. ;
- валовий дохід - 2340 тис. грн. ;
- витрати обігу - 2236 тис. грн.

Мати на увазі, що у наступному році очікуються зміни в діяльності підприємства, в результаті:

- товарооборот має зрости на 4%;
- валовий дохід зросте на 1,5% (темп зростання);
- рівень витрат має знизитися на 2% (темп зниження).

ЗАВДАННЯ №9

За допомогою запропонованої таблиці необхідно:

- розрахувати відсутні в таблиці показники;
- перевірити виконання плану прибутку;

- розрахувати вплив окремих чинників на відхилення фактичного прибутку від плану;
- висловити пропозиції стосовно шляхів підвищення рентабельності торговельного підприємства у наступному періоді.

Таблиця 6.12

Показники	План		Фактично		Відхилення	
	Сума, тис. грн.	У % до товаро- обороту	сума, тис. грн.	У % до товаро- обороту	сума, тис. грн.	У % до товаро- обороту
Товарооборот	2500		2550			X
Валовий дохід		45,5	1147,5			
Витрати обігу	1075			43,2		

7 ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ

Завдання №1

На підставі наведених даних скласти прогноз товарообороту підприємства у наступному році в загальному обсязі та асортиментній структурі, розрахувати його динаміку. За даними звіту фактичний товарооборот торговельного підприємства за поточний рік складає 3450 тис. грн. , зокрема по секції бакалейних товарів – 980 тис. грн. , по секції гастрономічних товарів – 612,3 тис. грн. , по секції, що реалізує фрукти, овочі, - 210,9 тис. грн. (інше припадає на секцію кондитерських виробів). Прогноз на наступний рік передбачає збільшити товарооборот підприємства на 20%, при цьому питома вага в товарообороту секції гастрономічних товарів має зменшитися на 10%, секції кондитерських виробів має зрости на 12%, а секції, що торгує фруктами та овочами - на 5%. Розрахунки оформити таблицею.

Завдання №2

Провести аналіз роздрібного товарообороту торговельного підприємства та дати оцінку його діяльності на ринку, якщо на протязі року в організації роботи підприємства відбулися певні зміни:

а) з початку другого кварталу у магазині було встановлено кіоск "Продукти дитячого харчування". Середньомісячний товарооборот кіоску прогнозувався в обсязі 3,5 тис. грн. За підсумками року фактичний товарооборот кіоску склав 11,5 тис. грн. ;

б) з 1 травня було відкрито філію магазину, яка щомісячно мала реалізовувати товарів на суму 12 тис. грн. (згідно плану). Фактична реалізація за підсумками року склала 29 тис. грн.

Річний план товарообороту торговельного підприємства на початку року не враховував окреслені зміни і був встановлений в обсязі 1177 тис. грн. , загальна сума фактичного товарообороту за даними на 31 грудня склала 1190 тис. грн.

Завдання №3

Скласти прогноз роздрібного товарообороту торговельних підприємств міста для поточного року у загальному обсязі та у розрахунку на душу населення та зробіть висновки стосовно його динаміки. Відомо, що реалізація товарів народного споживання торговельними підприємствами обласного центру з населенням 650 тис.чол. за минулий рік становить 1200 млн.грн. В поточному році очікується скорочення чисельності населення у зв'язку з демографічними чинниками, міграціями на 4,8%, грошові доходи на душу населення мають зрости на 3,3%. Відомо, що в умовах подорожчання вартості комунальних послуг на купівлю товарів населення міста витрачає не більше 48% грошових доходів.

Завдання 4

Визначити вплив чинників чисельності працівників та продуктивності праці на зміну товарообороту торговельного підприємства у IV кварталі 2011р. за такими даними:

Таблиця 7.1

Показники	План	Факт
Товарооборот, тис. грн.	1780	1810
Чисельність працівників, чол.	13	14

Завдання №5

Перевірити стан товарних запасів магазину на кінець кварталу, визначити відхилення від нормативу у днях та вартісному вираженні, зробіть висновки.

Товарооборот торговельного підприємства за квартал – 4210 тис. грн.

Товарні запаси на кінець кварталу – 1950 тис. грн. ,
у т. ч. запаси товарів сезонного попиту – 340 тис. грн.

Норма товарних запасів – 54 дні.

На підставі проведених розрахунків зробити висновки та пропозиції.

Завдання №6

За допомогою наведених даних визначити товарні запаси на кінець кварталу у сумі і днях обороту та відхилення від нормативу:

- очікуваний товарооборот за квартал складає 7320 тис. грн. ;
- запас товарів на початок кварталу 610 тис. грн. ;
- надходження товарів на протязі кварталу склало 8340 тис. грн. ;
- норма товарних запасів на кінець кварталу – 60 днів.

Завдання №7

На підставі врахування наведених нижче даних, визначити для підприємств №1 (продовольчий магазин) і №2 (промтоварний магазин) прогнозний та фактичний час товарного обертання в днях і в кількості оборотів для І-го кварталу року, викласти можливі причини відхилення від нормативу товарних запасів, зробити висновки та пропозиції.

Таблиця 7.2

Товарооборот	Продовольчий магазин	Промтоварний магазин
Прогнозний (тис. грн.)	1345	1410
Фактичний (тис. грн.)	1456	1500

Відомості про товарні запаси торговельних підприємств

Дати	Продовольчий магазин		Промтоварний магазин	
	Норматив товарних запасів	Очікуваний товарний запас	Норматив товарних запасів	Очікуваний товарний запас
1.01.2012	110	118,0	350	410
1.02. 2012	89	76	470	490
1.03. 2012	102	120	480	510
1.04. 2012	119	104	400	430

Завдання №8

За даними таблиці провести порівняльний аналіз ефективності роботи двох торговельних підприємств, які працюють в однакових умовах:

Таблиця 7.3

Показники	Магазин	
	з традиційною формою продажу товарів	самообслуговування
Товарооборот, тис. грн.	12560	11610
Площа торгового залу, м ²	240	250
Чисельність працівників, чол.	22	17
Вартість основних засобів, тис. грн.	1052,5	1147,2

Зробити висновки щодо ефективності застосування форми самообслуговування покупців. Розрахунки (товарооборот на 1м² торгового залу, на одного працівника, на 1 тис. грн. вартості основних засобів) та інші дані аналізу оформити таблицею.

Завдання №9

Скласти прогноз обсягу надходження товарів до підприємства у наступному році з виокремленням надходження імпортних товарів від зарубіжних постачальників. Відомо, що товарооборот торговельного підприємства за підсумками року фактично склав 3350 тис. грн. ; товарні запаси на початок наступного року становлять 494 тис. грн. Прогнозується збільшити товарооборот в наступному році на 12%. Питома вага надходження по імпорту у загальному обсязі постачання на протязі року має скласти 35%. Норма товарних запасів на кінець року – 32 дня до обороту четвертого кварталу.

Питома вага четвертого кварталу у річному обсязі товарообороту планується в розмірі 27%.

Завдання 10

Визначити очікуваний обсяг товарних запасів на кінець кварталу в сумі і в днях, розрахувати відхилення від нормативу, зробити висновки, використовуючи наведені дані:

- очікуваний товарооборот за квартал – 2740 тис. грн;
- товарний запас на початок кварталу – 850 тис. грн;
- очікуване надходження товарів – 2480 тис. грн;
- норма товарних запасів на кінець кварталу – 17 днів.

Завдання 11

Проаналізуйте динаміку товарообороту магазину, якщо відомо: товарооборот 2010р. склав 812 тис. грн., у 2011р.приріст обсягу надходження товарів дорівнює 12%, що складає 24 тис. грн., товарні запаси знизились на 215 тис. грн., інші документовані природні втрати товарів склали 2 тис. грн.

Завдання 12

На підставі наведених нижче даних проаналізуйте динаміку рівня витрат обігу з урахуванням того, що ціни на товари підвищилися в середньому на 8%, а частка витрат, що залежать від зміни цін, склала 40%:

Таблиця 7.4

Показник	минулий рік	звітний рік
Товарооборот, тис. грн.	2550	2720
Витрати обігу, тис. грн.	1220	1250

Завдання 13

Визначити чисельність працівників магазину у наступному році за такими даними:

- товарооборот магазину за звітний рік 5300 тис. грн.;
- чисельність продавців у звітному році 28 осіб;
- питома вага продавців у штаті магазину 70%.

В наступному році планується зростання товарообороту на 5%, продуктивності праці – на 2%, питома вага продавців залишиться на рівні звітного року.

Завдання 14

Визначити вплив фондівддачі і вартості основних фондів на зміну товарообороту торговельного підприємства за наступними даними:

Таблиця 7.5

Показники	2010р.	2011р.
Товарооборот, тис. грн.	1780	1980
Середня вартість основних фондів, тис. грн.	1120	1140

Завдання 15

Розрахуйте абсолютну та відносну економію (перевитрати) витрат обігу торговельного підприємства за поточний рік на підставі наступних даних в таблиці:

Таблиця 7.6

Показник	план	фактично
Товарооборот, тис. грн.	1520	1560
Рівень змінних витрат, %	4,5	4,7
Умовно-постійні витрати, тис. грн.	410,5	413,0

Завдання 16

Проведіть аналіз витрат обігу торговельного підприємства. За допомогою даних, наведених нижче в таблиці, в процесі аналізу визначити :

- рівень витрат обігу по плану і фактично;
- суму відносної економії або перевитрат;
- вплив на витрати обігу підприємства зміни обсягу товарообороту, враховуючи поділ витрат на умовно-постійні і умовно-змінні, що залежать від товарообороту.

Таблиця 7.7

Показники	План		Фактичне виконання	
	Сума, тис. грн.	У % до товарообороту	Сума, тис. грн.	У % до товарообороту
Умовно-змінні витрати		24		23,8
Умовно-постійні витрати	564,5		664	
Товарооборот	1930		1912	

Завдання 17

Проаналізуйте витрати обігу торговельного підприємства "Дитячий світ".

Таблиця 7.8

Товарні групи	Товарооборот, тис. грн.		Питома вага, %		Рівень витрат обігу, %	
	план	фактично	план	фактично	план	фактично
Одяг	2700	2480			4,90	4,80
Взуття	2220	2728			3,10	3,20
Канцелярські товари	1440	1736			5,25	5,35
Іграшки	5640	5456			2,90	2,80
РАЗОМ	12011	12400	100	100		

Визначити:

- рівень витрат обігу по підприємству в цілому по плану, фактично і в перерахунку на планову структуру товарообороту.
- відносну економію (перевитрати) витрат обігу.
- вплив зміни структури товарообороту та інших факторів на рівень витрат обігу підприємства.

Завдання №18

На прикладі звітних даних двох торговельних підприємств розглянути показники валового доходу в розрахунку на:

- 1 тис. грн. товарообороту;
- 1м² площі торгового залу;
- одного працівника підприємства.

Після розрахунків зробити висновки стосовно економічної ефективності роботи підприємств.

Таблиця 7.9

Показники	Підприємство 1	Підприємство 2
Товарооборот за рік, тис. грн.	9112	13450
Валовий дохід:		
- в сумі, тис. грн.		2430
- у % до товарообороту	32	
Чисельність працівників, чол.	29	36
Площа торгового залу, м ²	200	370

Завдання №19

Проаналізувати динаміку рівня доходів торговельного підприємства, враховуючи, що ціни на товари у 2011р. підвищилися в середньому на 9%, а частка доходів, що залежать від зміни цін, складала 32%.

Таблиця 7.11

Показники	2010 р.	2011 р.
Товарооборот, тис. грн.:	3118	4130
Доходи від реалізації товарів, тис. грн.:	2942	3836

Завдання №20

За допомогою наведеної таблиці проаналізувати виконання плану валового доходу торговельного підприємства і визначити:

- 1) загальну суму товарообороту по плану і фактично за квартал;
- 2) планову і фактичну структуру товарообороту;
- 3) суму і рівень валового доходу по плану і фактично;
- 4) суму відхилення фактичного валового доходу від планового показника.

Таблиця 7.10

Товарні групи	Товарооборот, тис. грн.		Структура товарообороту, %		Торгова надбавка, %		Валовий дохід, тис. грн.	
	План	Факт.	План	Факт.	План	Факт.	План	Факт.
М'ясо	1880	1020			25,0	25,5		
Ковбаси	1100	1320			24,0	24,2		
Молоко-продукти	3520	3660			23,5	24,8		
Разом								

Завдання №21

Скласти план прибутку, визначити плановий рівень рентабельності з урахуванням даних:

- а) товарооборот у звітному році склав 5200 тис. грн. ;
- б) валовий дохід у звітному році склав 2340 тис. грн.

в) витрати обігу у звітному році становили 2236 тис. грн.

У наступному році очікуються зміни:

- товарооборот має зрости на 4%;
- валовий дохід зросте на 1,5% (темп зростання);
- рівень витрат має знизитися на 2% (темп зниження).

Запропонувати рекомендації керівництву для забезпечення виконання плану прибутку?

Завдання №22

На підставі наведених даних розрахувати показники, яких в таблиці не вистачає; проаналізувати виконання плану прибутку торговельного підприємства, з'ясувати, які чинники і в якій мірі вплинули на прибуток.

Зробити висновки та пропозиції стосовно підвищення рентабельності підприємства.

Таблиця 7.12

Показники	План	Факт	Відхилення (+,-)
Товарооборот, тис. грн.	3110	3212	
Валовий дохід:			
-сума, тис. грн.			
- рівень, %	44	45	
Витрати обігу			
- сума, тис. грн.			
- рівень, %	39	42	
Прибуток			
- сума, тис. грн.			
- рівень, %			

Завдання 23

Визначити фактичну товарооборотність запасів магазину за III квартал 2011р., якщо товарооборот магазину за квартал склав 3458 тис. грн., а динаміка товарних запасів на протязі кварталу була наступною:

на 1 червня 2011р. – 358 тис. грн.

на 1 липня 2011р. – 227 тис. грн.

на 1 серпня 2011р. – 402 тис. грн.

на 1 вересня 2011р. – 286 тис. грн.

Завдання 24

Розрахувати суму економії чи перевитрат фонду оплати праці торговельного підприємства за рік, використовуючи наведені дані:

Таблиця 7.14

Показники	план	фактично
Товарооборот, тис. грн.	3360	3390
Фонд оплати праці, тис. грн.	1010,7	1011,5

Завдання 25

За наведеними в таблиці даними потрібно перевірити стан товарних запасів на кінець кварталу, визначити відхилення від нормативу в днях і в сумі та зробити відповідні висновки.

Таблиця 7.15

Показники	значення
Товарооборот магазину за квартал, тис. грн.	9500
Сума запасів на кінець кварталу, тис. грн.	3800
Норма товарних запасів, днів	71

Завдання 26

У звітному періоді фонд заробітної плати магазину зріс на 5%, а кількість працівників збільшилася на 2,8%. Розрахувати середню заробітну плату одного працівника?

Завдання 27

Плановий товарооборот магазину на 2011 р. за прогнозними розрахунками складав 12450 тис. грн. , фактична реалізація товарів за підсумками року склала 10370 тис. грн. Через позаплановий ремонт у 1 кварталі магазин не працював. Проаналізуйте виконання плану товарообороту за умови, що план був розподілений за кварталами рівномірно, частка третього кварталу у фактичному обсязі товарообороту склала 29%, а з 1 липня ціни на товари знизились в середньому на 5%.

Завдання №28

Розрахувати відсутні в таблиці показники, перевірити виконання плану прибутку, розрахувати вплив окремих чинників на відхилення фактичного прибутку від плану, надати рекомендації щодо підвищення рентабельності торговельного підприємства у наступному періоді:

Таблиця 7.13

Показники	План		Фактично		Відхилення	
	сума, тис. грн.	у % до товаро- обороту	сума, тис. грн.	у % до товаро- обороту	сума, тис. грн.	у % до товаро- обороту
Товарооборот	2500	х	2550	х		
Валовий до- ход		45,5	1147,5			
Витрати обігу	1075			43,2		
Прибуток						

Завдання 29

План товарообороту торговельного підприємства на 2011 р. був встановлений у сумі 12620 тис. грн. Фактичний товарооборот за рік склав 12580 тис. грн. , при цьому $\frac{2}{3}$ його прийшлося на перше півріччя. Ціни з 1 липня були підвищені в середньому на 3%. Проаналізуйте виконання плану товарообороту.

Завдання 30

Керівництво промтоварного магазину прийняло рішення закупити партію жіночих костюмів в кількості 200 шт. по ціні 830 грн. Купівля відбулася 10 квітня, а 15 квітня ціни на костюми зросли на 15%. Яку суму економії коштів одержав магазин?

Завдання 31

Проаналізуйте швидкість товарообороту підприємства, якщо план товарообороту у другому кварталі був перевиконаний на 5,5% або на суму 7 тис. грн., а динаміка запасів мала такий вигляд:

Таблиця 7.16

Товарні запаси підприємства на певну дату (тис. грн.)

Дати	Планова сума товарного запасу	Фактична сума товарного запасу
1 квітня	100	110
1 травня	110	105
1 червня	120	115
1 липня	130	140

Завдання 32

Величина оборотних активів торговельного підприємства на кінець звітного періоду складає 5500 тис. грн., витрати майбутніх періодів становлять 1800 тис. грн., термінові зобов'язання підпри-

ємства – 4400 тис. грн., доходи майбутніх періодів – 1600 тис. грн. Розрахувати, на скільки повинна зрости сума поточних активів підприємства в наступні півроку, щоб досягти значення коефіцієнта покриття рівного 1,5, за умови, що сума термінових зобов'язань не зміниться.

Завдання 33

Торговельне підприємство має за мету реалізувати продукцію двох видів, що користується попитом на ринку. У залежності від ринкової ситуації, на продаж можна виставляти одночасно 8т або 5т продукції "А" та 3т або 7т продукції "Б". Потрібно визначити, яку продукцію та в якій кількості виставляти на продаж, якщо наперед невідомо, яка ситуація складеться на період реалізації. Висновки з урахуванням ризику аргументуйте.

Завдання 34

Проаналізуйте виконання плану товарообороту у 2011р. торговельними підприємствами А і Б, використовуючи наведені дані. За результатами аналізу сформулюйте висновки щодо ефективності роботи підприємств з урахуванням того, що у І кварталі обидва підприємства виконали 25% плану, а з 1 квітня ціни знизились в середньому на 4%.

Таблиця 7.17

Показники	Підприємство А	Підприємство Б
Плановий товарооборот, тис. грн.	770	840
Фактичний товарооборот, тис. грн	800	850

Завдання 35

Обсяг роздрібного товарообороту магазину склав за 2011р. 4141,7 тис. грн., а кількість працівників – 22 чол. У порівнянні з 2010 роком обсяг роздрібного товарообороту зріс на 15%, кількість працівників – на 3%, ціни зросли у 2 рази. Проаналізуйте вплив на

обсяг товарообороту зміни кількості працівників та їх середнього виробітку з урахуванням зміни цін.

Завдання 36

Відомі наступні дані про товарооборот магазину (тис. грн.). Визначити індекс фізичного обсягу товарообороту у порівняних цінах.

Таблиця 7.18

Товари	Товарооборот у діючих цінах, тис. грн.		Індивідуальні індекси фізичного обсягу реалізації
	2010р.	2011р.	
М'ясо	6900	7900	1,031
Овочі	8300	8800	0,976

Завдання 37

На підставі наведених в таблиці даних, визначити:

- 1) індекси товарообороту в фактичних та порівняних цінах;
- 2) розмір збільшення (зменшення) товарообороту за рахунок зміни кількості проданих товарів та цін.

Таблиця 7.19

Товари	Товарооборот у фактичних цінах, тис. грн.		Збільшення (+), зменшення (-) ціни, %
	2010	2011	
Тканини	4400	4070	+10
Одяг	3270	3300	+15
Взуття	1490	1150	+25

Завдання 38

Торговельне підприємство має вільні кошти і планує вкласти їх в інвестиційних проект. Підприємству на розгляд пропонується два інвестиційних проекти (А і Б). Оберіть оптимальний варіант інвестування капіталу за наведеними в таблиці даними.

Таблиця 7.20

Показники	Варіанти інвестування	
	А	Б
Власні фінансові ресурси інвестора, тис. грн.	200	300
Максимально можлива сума збитку, тис. грн.	6	12

Завдання 39

Використовуючи дані, наведені в таблиці, дайте оцінку майнового стану магазинів М1 і М2, розрахувавши: коефіцієнт придатності; коефіцієнт оновлення; коефіцієнт вибуття.

Зробіть відповідні висновки.

Таблиця 7.21

Показники	М1	М2
Вартість основних засобів на початок року, тис. грн.	480	520
Вартість основних засобів, що надійшли за рік, тис. грн.	230	250
Вартість основних засобів, що вибули протягом року, тис. грн.	50	70
Знос основних засобів, тис. грн.	190	210

Завдання 40

Проаналізувати динаміку рівня доходів від реалізації товарів торговельного підприємства, якщо ціни на товари знизились за рік в середньому на 14%, а частка доходів, які залежать від зміни цін, складала 22%.

Таблиця 7.22

Показники	2010 р.	2011 р.
Товарооборот, тис. грн.	3100	3700
Доходи від реалізації товарів, тис. грн.	1200	1500

Завдання 41

Проаналізуйте динаміку обсягу валового доходу торговельного підприємства, якщо відомо: валовий дохід у 2010 р. склав 830 тис. грн., дохід від реалізації товарів в 2011 р. зменшився на 80 тис. грн., приріст суми доходу від реалізації послуг (неторгової діяльності) дорівнює 3%, що складає 25 тис. грн., доходи, отримані від інших господарських операцій збільшились на 35 тис. грн.

Зробіть відповідні висновки та надайте пропозиції.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М. та ін. Організація торгівлі: Підручник; 2-ге вид., перероб. та доп. / за редакцією В.В. Апопія. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 616 с.
2. Аналіз господарської діяльності : теорія, методика, розбір конкретних ситуацій : навчальний посібник / Ніна Шпанковська, Григорета Король [та ін.] ; ред. Костянтин Ковальчук. К. : Центр учбової літератури, 2012. – 325 с.
3. Бутинець Ф. Ф., Мних Є. В., Олійник О. В. Економічний аналіз. Практикум. Навчальний посібник для студентів вузів. – Житомир: ЖІТІ, 2010. – 416 с.
4. Гончар Л.А. Організація торгівлі: Конспект лекцій. – Д.: Вид-во ДУЕП, 2004. – 120 с.
5. Горшкова Л.В. Планирование торговли (уч. пособие). Издательство Дальневосточного университета, Владивосток. – 2005.
6. Економіка підприємства [Текст] : підручник для студ. вищ. навч. закл. / Олександр Іванілов. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 727 с.
7. Економіка підприємства : підручник / Г.О. Швиданенко, М.Г. Грещак, В.М. Колот та ін.; За заг. ред. Г.О. Швиданенко. – 4-е вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2009. – 816 с.
8. Економіка торговельного підприємства [Текст] : опорний конспект лекцій / Ніна Ушакова [та ін.] ; ред. С.Г. Голосова ; М-во освіти і науки України, Київський нац. торговельно-економічний ун-т, Кафедра економіки підприємства. – К. : ВЦ КНТЕУ, 2010. – Ч. 2. – 2010. – 130 с.
9. Економіка торговельного підприємства [Текст] : опорний конспект лекцій / Ніна Ушакова [та ін.] ; ред. С.Г. Голосова ; М-во освіти і науки України, Київський нац. торговельно-економічний ун-т, Кафедра економіки підприємства. – К. : ВЦ КНТЕУ, 2010. – Ч. 1. – 2010. – 172 с.

10. Економічний аналіз : підручник / Євген Мних. – К.: Знання, 2011. 630 с.
11. Івахненко В. М. Курс економічного аналізу: Навч. посібник – К.: Знання-Прес, 2000. – 207 с.
12. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности.-2-е изд. М.: Финансы и статистика, 2000. – 512 с.
13. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2000. – 378 с.
14. Мазаракі А.А., Лігоненко Л.О., Ушакова Н.М. Економіка торговельного підприємства. Підручник для вузів. (під ред. Ушакової Н.М.).-К.: «Хрещатик», 1999. – 800 с.
15. Марцин В.С. Економіка торгівлі: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 603 с.
16. Основні правила торгівлі продовольчими та непродовольчими товарами. Зб. нормативних документів з питань торгівлі. – К.: Атіка, 2003. – 512 с.
17. Панкратов Ф.Г., Серьогіна Т.К. Комерційна справа. – Навчальний посібник для вузів. Вид. 2-е, виправ.– Рівне.: «Вертекс», 2002 – 352 с.
18. Практикум по коммерческой деятельности: Учеб. пособие / Панкратов Ф. и др. – М.: ИВЦ «Маркетинг», 1999. – 248 с.
19. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: 4-е изд., перераб. и доп. – Минск: ООО «Новое знание», 1999. – 688 с.
20. Семикіна М.В., Скібіцька О.В. Фінансовий менеджмент у торгово-посередницькій діяльності: практикум. – Навчальний посібник. – Кіровоград: «Поліум», 2001. – 200 с.
21. Хопкинс Т. Как стать мастером продаж. Пер. с англ. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2000. – 384с.
22. Шеремет А.Д, Сайфулин Р.С., Негашев Е.В. Методика финансового анализа. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 208 с.

23. Щур Д.Л., Труханович Л.В. Основы торговли. Розничная торговля. – М.: Дело и сервис, 2000 – 700 с.
24. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли: Учебник для вузов / Под общ. ред. А.Н. Соломатина. – СПб.: Питер, 2009. – 560 с.
25. Яковлев Ю.П. Економіка торгівлі з використанням інформаційних технологій. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 376с.

ТИПОВІ ФОРМУЛИ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНИХ РОЗРАХУНКІВ

Формули	Умовні позначення
<p>Формула балансового зв'язку:</p> $З_{\text{н}} + Н = Т + В + З_{\text{к}},$	<p>З_н, З_к- товарні запаси на початок і кінець періоду</p> <p>Н – надходження товарів</p> <p>Т – обсяг реалізації товарів</p> <p>В – вибуття товарів</p>
<p>Зв'язок товарообороту з трудовими ресурсами:</p> $Т = Ч_{\text{с}} \cdot П_{\text{р}}$	<p>Т – обсяг реалізації товарів в певному періоді</p> <p>Ч_с – середньоспискова чисельність персоналу в періоді</p> <p>П_р – середня продуктивність праці працівників в певному періоді (обсяг товарообороту на одного працівника)</p>
<p>Залежність між обсягом товарообороту, чисельністю та складом персоналу відповідної кваліфікації, рівнем продуктивності праці:</p> $Т = Ч_{\text{топ}} \cdot П_{\text{р}} \cdot 100 / ПВ_{\text{топ}}$	<p>Т – обсяг реалізації товарів в певному періоді</p> <p>Ч_{топ} – середньооблікова чисельність торгово-оперативного персоналу підприємства</p> <p>П_р – середня продуктивність праці 1 працівника в періоді</p> <p>ПВ_{топ} – питома вага торгово-оперативного персоналу в загальній чисельності персоналу, %</p>
<p>Зв'язок товарообороту з основними фондами:</p> $Т = О_{\text{ф}} \cdot \Phi_{\text{о}}$	<p>Т – обсяг реалізації товарів</p> <p>О_ф – середня вартість основних фондів</p> <p>Φ_о – фондівіддача</p>
<p>Взаємозв'язок між обсягом роздрібного товарообороту, наявністю та ступенем використання</p>	<p>Т – обсяг реалізації товарів</p> <p>РМ – кількість робочих місць</p> <p>Д_р – кількість робочих днів</p> <p>Т_д – тривалість робочого дня, год.</p>

матеріально-технічної бази: $T = PM \cdot D_p \cdot T_d \cdot P_{p \text{ год/рм}}$	$P_{p \text{ год/рм}}$ – середньогодинна продуктивність праці на 1 робоче місце (середньогодинний товарооборот на одне робоче місце)
Зв'язок між роздрібним товарооборотом і обсягом торговельної площі підприємства: $T = TP \cdot D_p \cdot T_d \cdot P_p / ПВ_{тп}$	T – обсяг реалізації товарів TP – торговельна площа, м ² D_p – кількість робочих днів T_d – тривалість робочого дня, год. P_p – середньогодинний обсяг реалізації на одиницю площі $ПВ_{тп}$ – питома вага торговельної площі в загальній площі, що експлуатується
Зв'язок товарообороту з валовим доходом: $T = ВД_p \cdot P_{ВД} / 100$	T – реалізація товарів $ВД_p$ – валовий доход від реалізації товарів $P_{ВД}$ – рівень валового доходу, (%)
Зв'язок товарообороту з витратами обігу: $T = В \cdot P_v / 100$	T – реалізація товарів $В$ – сума витрат обігу P_v – рівень витрат обігу, (%)
Зв'язок товарообороту із сумою податків: $T = П_o \cdot 100 / П_m$	P – реалізація товарів $П_o$ – сума податків $П_m$ – податкомісткість товарообороту, (%)
Зв'язок товарообороту із прибутком: $T = П_p \cdot P_r / 100$	T – реалізація товарів $П_p$ – сума прибутку P_r – рівень рентабельності товарообороту, (%)
Рівень доходів від реалізації товарів: $P_d = D_p \cdot 100 / P$	P_d – рівень доходів від реалізації товарів, % D_p – загальна сума доходів від реалізації товарів T – загальний обсяг реалізації

<p>Середній рівень торгової надбавки:</p> $P_{\text{тн}} = D_p \cdot 100 / (P - D_p),$	<p>$P_{\text{тн}}$ – середній рівень торгової надбавки, %</p>
<p>Рівень товарних запасів в днях обороту: $T_{\partial} = \frac{TЗ \cdot Д}{T}$</p>	<p>T_{∂} – рівень товарних запасів в днях обороту, днів</p> <p>$З$ – абсолютна величина товарного запасу на даний період, грошових одиниць</p> <p>T – реалізація товарів (товарооборот) за даний період, грош.один.</p> <p>$Д$ – кількість днів у періоді, дні</p>
<p>Час товарного обертання в днях товарообороту:</p> $D_0 = \frac{T\bar{З} \cdot 360}{T} \text{ або } D_0 = \frac{T\bar{З}}{T_{\partial}}$ <p>у кількості оборотів:</p> $K_0 = \frac{T}{T\bar{З}} \text{ або } K_0 = \frac{Д}{D_0}$	<p>D_0 – час товарного обертання в днях товарообороту</p> <p>$T\bar{З}$ – середній товарний запас</p> <p>T – обсяг реалізації товарів (товарообороту)</p> <p>T_{∂} – одноденний товарооборот</p> <p>$Д$ – кількість днів в періоді</p> <p>K_0 – час товарного обертання у кількості оборотів</p>
<p>Рентабельність товарообороту:</p> $P_n = \frac{ВП}{T}$	<p>$ВП$ – валовий прибуток</p> <p>T – обсяг товарообороту</p>